Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd
Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø

J.nr. 24-10-000001
Den 16. juni 2026

Høringsnotat til forslag til lov om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget

---

Udkast til lovforslaget blev sendt i offentlig høring den 10. oktober 2025 med frist for afgivelse af høringssvar den 7. november 2025.

Ved kongelig resolution af 3. juni 2026 blev der oprettet et Ministerium for Natur og Dyrevelfærd, hvor der til dette ministerium bl.a. overførtes en række sagsområder fra Ministeriet for Grøn Trepart. Som følge af ressortomlægningen benævnes ministeren for natur og dyrevelfærd derfor i det følgende, som ressortansvarlig for gødskningsloven og husdyrbrugloven.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd har modtaget høringssvar fra AgroPro, Biogas Danmark, Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Danske Advokater, Datatilsynet, Fjordland, Flex Fertilizer, KL, Klimabevægelsen i Danmark, Landbrug & Fødevarer og Økologisk Landsforening.

Høringssvarene har berørt følgende punkter:

1. Loven generelt
2. Forholdet til EU-retten
3. Lovens anvendelsesområde
4. Foranstaltninger med henblik på varetagelse af lovens formål samt data og kortværk
5. Regler overført fra husdyrbrugloven
6. Ekspropriation og kompensation
7. Regnskaber og registreringspligt m.v.
8. Leverandørregister for Gødningsleverancer
9. Administrative bestemmelser
10. Sanktioner, konfiskation og andre retsfølger end straf m.v.

I det følgende gennemgås hovedpunkterne i høringssvarene. Ministeriet Natur og Dyrevelfærds kommentarer hertil er anført i kursiv. Høringssvarene er kun gengivet i hovedtræk. For detaljerede oplysninger om svarenes indhold henvises der til de fremsendte høringssvar, som kan ses på Høringsportalen via følgende link: https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/70523.

1. Loven generelt

AgroPro bemærker, at Godt Landmandskab sættes ud af kraft grundet detaillovgivning og bureaukratiske regler. AgroPro henviser til de forskellige elementer i Godt Landmandskab, og til en historisk gennemgang af hvordan Godt Landmandskab har udviklet sig gennem årene.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at nitratdirektivet indeholder regler om kodekser for godt landmandskab. Det er hensigten, at lovforslaget i det væsentligste viderefører de dele af gældende ret, som implementerer nitratdirektivets regler om kodekser for godt landmandskab.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

AgroPro bemærker, at der bør ses på straf for alle forureninger af vandmiljøet, herunder også forureninger forårsaget af bl.a. spildevand.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at lovforslaget alene vedrører land- og skovbrugets udledning af næringsstoffer m.v. til vandmiljøet. Lovforslaget regulerer således alene land- og skovbruget.

AgroPro bemærker, at drivhusgasdelen er en vigtig del af loven og bør implementeres parallelt. Det er vigtigt, at der sker en samlet implementering af alle dele af loven samtidigt, så den enkelte landbrugsfamilie kan beregne, om de har en fremtid, eller de er en blandt dem, som må forlade erhvervet.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at lovforslaget primært har til formål at skabe grundlaget for gennemførelse af den nye kvælstofreguleringsmodel, som skal bidrage til at sikre efterlevelsen af Danmarks EU-retlige forpligtelser på miljø- og naturområdet, herunder EU's vandrammedirektiv. Klimahensynet er afspejlet i loven, da bl.a. udbringning og produktion af gødning kan give anledning til emissioner af klimagasser, og som derfor bør indtænkes i de regler, der udmøntes i medfør af lovforslaget.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at økologi fremhæves som positivt på grund af lavere kvælstoftilførsel, men det er ikke dokumenteret, at dette reelt giver lavere udvaskning. Økologiske bedrifter kan have tilsvarende udvaskning ved efterårspløjning, gylletilførsel og omlægning af græsmarker. Det bør præciseres, at miljøreguleringen skal bygge på faktiske målinger frem for driftsform, samt at det gældende fokus er på udvaskning og senere udledning i den nye reguleringsmodel – og det må også være gældende for udvaskningen fra økologiske bedrifter.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det er hensigten med lovforslaget, at bestemmelsen om foranstaltninger i § 6 skal gælde for både konventionelle virksomheder og virksomheder, der er certificerede til økologisk jordbrugsproduktion. Det betyder, at det er hensigten, at begge typer af virksomheder skal opfylde en basisudvaskningsgrænse og en udledningskvote,

som opgøres på baggrund af data, som er uafhængigt af, om virksomheden er certificerede til økologisk jordbrugsproduktion.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at ændringen af planperioden vil gøre rapporteringen kompleks, da gødskningsperioden for flere afgrøder strækker sig over to planperioder. Omlægningen vil derfor skabe afvigelser mellem faktiske gødningsdata og de perioder, som modelberegningerne baseres på. Det kan resultere i inkonsistente data og rapporteringsvanskeligheder for både erhverv og myndigheder.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det alene er de udførte gødskninger i kalenderåret, der skal indberettes. Det er dog korrekt, at de indberettede gødskninger på en given mark i nogle tilfælde vil omfatte to forskellige hovedafgrøder. I forhold til bemærkningen om modelberegning er det Aarhus Universitets (AU´s) vurdering, at overgang til kalenderåret bedst dækker udvaskningsåret i sammenligning med at fastholde planåret fra august til juli.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) ser overordnet positivt på lovforslagets ambition om at styrke samspillet mellem næringsstofregulering, klimaindsats og landbrugsproduktion.

DN bemærker, at det af loven bør fremgå, at formålet blandt andet jf. Aftale om et Grønt Danmark er at sikre forudsætningerne for god økologisk tilstand i de danske kystvande senest i 2030.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det vil tydeliggøres i lovbemærkningerne, at lovforslagets formål bl.a. er at gennemføre Aftale om et Grønt Danmark af 24. juni 2024, som indeholder rammer og principper for opfyldelsen af EU's vandrammedirektivs krav om at sikre forudsætningerne for god økologisk tilstand i danske kystvande og fjorde.

Fjordland bemærker, at lovforslaget ikke anfører, at der er forståelse for, at der kan ske fejl ved registrering. Der er stor bekymring for, at kompleksiteten af de planlagte regler er så stor, at det gør det vanskeligt at sikre arbejdsglæden for sine ansatte. Når der samtidig laves regler uden plads til fejl, der planlægges efter flere årlige indberetningsterminer og planterådgiveren i sidste ende bliver den, som stemmer gødningsregnskaberne af, når den endelige gødningsproduktion kan opgøres, så lægges der et betydeligt pres på de rådgivere, som der ikke ses nogen adressering af i dette lovforslag.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at reglerne i lovforslaget er fastsat bl.a. med det formål at sikre en god tilstand i vandmiljøet.

Det er den pågældende landbrugers ansvar, at de oplysninger, der indberettes til myndighederne er korrekte, herunder i tilfælde, hvor denne har antaget assistance til at tilvejebringe det nødvendige materiale.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at det er svært at få øje på forenkling i reguleringen, og at det bør sikres, at den nye kvælstofreguleringsmodel ikke medfører øget bureaukrati. Det er vigtigt, at der arbejdes hen imod integration med de oplysninger, der skal indberettes i fællesskemaet og med erhvervets allerede eksisterende markplanlægningsværktøjer, og at der gives hjemmel til at rykke indberetningsfrister i tilfælde af IT-nedbrud eller fejl, der ikke gør det muligt at overholde fristerne.

L&F bemærker, at den nye regulering vil ændre meget på, hvordan der skal arbejdes med indberetning. Det er vigtigt, at der ved fastsættelse af frister og lignende under det nye regelsæt inddrages viden om det nuværende agronomiske årshjul og godt arbejdsmiljø for både landbruger og landbrugers konsulent i forbindelse med de krav, der fastsættes, og at konsulenter inddrages i dette arbejde. Indberetningerne skal samtænkes med øvrige indberetningsopgaver, herunder indsendelse af fællesskema i Tast selv, og indberetning af sprøjtejournaler. Det er vigtigt, at der stilles IT-brugervenlige værktøjer til rådighed for disse indberetninger.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at lovforslaget indeholder bemyndigelsesbestemmelser i høringsudkastets §§ 28-30 (nu §§ 16-18), hvorefter ministeren for natur og dyrevelfærd kan fastsætte nærmere regler om bl.a. indhold og frister vedrørende gødningsplanlægning, fortegnelser og udlednings- og gødningsregnskabet. Den nærmere udmøntning af bemyndigelsesbestemmelserne vil ske i bekendtgørelse. Det bemærkes i den forbindelse, at Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd er opmærksom på bemærkningen om samtænkning af indberetningerne efter lovforslaget med andre indberetninger på ministeriets område.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at loven bør indeholde en eksplicit formålsparagraf. Det bemærkes videre, at der generelt mangler definitioner af centrale begreber i lovteksten.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med Justitsministeriets lovkvalitetsvejledning.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Økologisk Landsforening bemærker, at Innovationscenter for Økologisk Landbrug bliver optaget i normudvalget. Økologi er med oprettelsen af Innovationscenter for Økologisk Landbrug ikke længere repræsenteret af SEGES.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den nærmere sammensætning af normudvalget vil fastsættes gennem forretningsordenen for udvalget. Det bemærkes, at Innovationscenter for Økologisk Landbrug siden høringen er blevet en del af underarbejdsgruppen for husdyrnormer under normudvalget.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

1.1. Lovens bemyndigelsesbestemmelser, herunder konsekvensvurderinger

AgroPro bemærker, at ministeren får vidtgående bemyndigelser til at ændre udledningsmodellen gennem bekendtgørelser, hvilket går ud over forudsigeligheden og skaber usikkerhed i landbrugets planlægning. AgroPro bemærker generelt, at lovens bemyndigelser bør præciseres, herunder særligt i forhold til drivhusgasreguleringen. Der opfordres derudover generelt til gennemsigtighed i flere aspekter af reguleringen samt til varsling i god tid i tilfælde af ændringer i metoder.

Biogas Danmark bemærker, at lovforslaget er særdeles vanskeligt at vurdere og kommentere grundet de mange bemyndigelser. Biogas Danmark påpeger, at denne meget generelle tilgang fører til usikkerhed og unødvendig mistænkeliggørelse.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at lovudkastet tildeler ministeren for grøn trepart (nu ministeren for natur og dyrevelfærd) meget vidtgående beføjelser, hvilket udfordrer grundlæggende forvaltningsretlige principper. Med bemyndigelse til fastsættelse af sagsbehandlingsregler og formkrav til klager svækkes gennemsigtigheden og muligheden for effektiv retlig prøvelse, hvilket BL finder stærkt kritisabelt. Bemyndigelserne bør derfor afgrænses klart og ledsages af retsgarantier, der sikrer kontrol, proportionalitet og uafhængighed i afgørelsesprocessen.

En bred bemyndigelseslov giver meget vidtgående beføjelser til forvaltningen og indebærer en risiko for, at væsentlige politiske prioriteringer flyttes fra Folketinget til den administrative forvaltning. Dette kan anses for en teknokratisk fremgangsmåde, som svækker den demokratiske kontrol og den parlamentariske legitimitet.

BL bemærker i forhold til økonomiske og implementeringskonsekvenser for det offentlige, at det i lovforslaget fremgår, at loven ikke i sig selv indebærer økonomiske konsekvenser eller implementeringskonsekvenser for det offentlige. Dette synes ikke at stemme overens med kravene i vandrammedirektivets artikel 9.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bemærker i relation til lovens udformning som rammelov, at det er afgørende, at denne bemyndigelse anvendes med høj grad af transparens, og at alle væsentlige elementer, herunder indsatsbehov, kvotetildeling, fleksibilitet og handel med kvoter samt kontrol, sendes i offentlig høring med fyldestgørende konsekvensvurderinger.

Danske Advokater bemærker, at der bør udvises stor tilbageholdenhed mod at vedtage en bred bemyndigelseslov, der overlader regeludstedelse til en ressortminister uden Folketingets behandling, da det kan påvirke retssikkerheden og gennemsigtigheden. Særligt når reglerne kan have betydelige økonomiske og praktiske konsekvenser for stat og borgere, er det problematisk, at disse konsekvenser ikke kan vurderes før lovforslagets behandling. Selvom lovforslaget er designet til at sikre fleksibilitet i forhold til EU-forpligtelser på miljø- og naturområdet, må det ikke ske på bekostning af borgernes retssikkerhed.

Klimabevægelsen i Danmark støtter lovens overordnede formål, men ser behov for en langt mere præcis og konsekvent udmøntning af de foreslåede tiltag. Det er afgørende, at loven ikke blot bliver

en hensigtserklæring, men et effektivt styringsredskab med klare krav, tydelig kontrol og håndhævelse, samt mærkbare konsekvenser ved overtrædelser.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at loven er for vidtgående. L&F har forståelse for, at bemyndigelserne i loven giver den nødvendige fleksibilitet i forhold til at data, afgrødevalg og ændringerne i arealerne kan ændre sig fra år til år. L&F er dog uforstående over for nødvendigheden af så vidtgående bemyndigelser uden at det nødvendigvis medfører en politisk proces, og opfordrer til, at der skabes mere klare rammer for kommende delegationsbestemmelser, herunder i relation til politisk inddragelse af Folketinget.

L&F konstaterer, at der ikke er foretaget konsekvensanalyser af lovforslaget og den tiltænkte udmøntning, og at disse først vil blive udarbejdet i forbindelse med udstedelsen af bekendtgørelser. Folketinget bør være oplyst om konsekvenserne ved den lovgivning de skal vedtage. L&F opfordrer til, at bekendtgørelserne kommer i høring hurtigst muligt, og at der bliver lavet fyldestgørende vejledninger.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at lovforslaget er udformet som en bemyndigelseslov bl.a. med det formål at kunne iværksætte de nødvendige foranstaltninger for til enhver tid at kunne leve op til de EU-retlige forpligtelser på miljø- og naturområdet, ligesom det bliver muligt at justere lovgivningen i overensstemmelse med den miljøgaranti, der fremgår af det politiske aftalegrundlag.

Ministeriet skal endvidere bemærke, at den nye kvælstofreguleringsmodel bygger på en række data, der vil ændre sig fra år til år, f.eks. på grund af ændring af det dyrkede areal i kystvandoplandet eller afgrødevalg, hvilket indebærer, at det vil være nødvendigt at kunne fastsætte den fremtidige reguleringsmodel på bekendtgørelsesniveau.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker desuden, at udkastet til lovforslag og bemærkninger hertil beskriver de faktorer, som der vil blive lagt vægt på ved udmøntningen af lovens bemyndigelser.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker desuden, at det er hensigten, at udkast til bekendtgørelser til udmøntning af lovforslagets bemyndigelser vil blive sendt i offentlig høring senest i forbindelse med 1. behandlingen af lovforslaget i Folketinget. I forbindelse hermed vil de relevante konsekvensanalyser af bekendtgørelserne blive offentliggjort.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

BL bemærker, at med bemyndigelse til fastsættelse af sagsbehandlingsregler og formkrav til klager svækkes gennemsigtigheden og muligheden for effektiv retlig prøvelse, hvilket BL finder stærkt kritisabelt. Bemyndigelserne bør derfor afgrænses klart og ledsages af retsgarantier, der sikrer kontrol, proportionalitet og uafhængighed i afgørelsesprocessen.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at forvaltningsloven indeholder bestemmelser om partsbeføjelser i alle afgørelsessager i forvaltningen, som skal sikre borgernes

retssikkerhed over for den offentlige forvaltning. Det skal desuden bemærkes, at der vil være adgang til at få prøvet ministeriets afgørelser ved domstolene.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

1.2. Overgangsperioden mellem gældende regulering og ny regulering

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at lovforslaget indebærer et markant skifte fra nuværende regulering til den kommende kvælstofregulering, og at den korte tidshorisont inden ikrafttrædelse og de fortsat uafklarede rammevilkår, gør det svært for erhvervet at omstille sig. L&F opfordrer Ministeriet for Grøn Trepart (nu Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd) til at gøre alt, hvad der kan gøres for at lette overgangen fra de eksisterende til de nye regler.

L&F bemærker videre, at indførelse af ny udledningsbaseret regulering i 2027 konkret må betyde ændrede krav i lovgivning fra og med høst 2027 / august 2027, idet ændret sædskifte i retning af lavt udledende afgrøder i sagens natur først kan ske efter høst. Det bør fremgå eksplicit af loven.

L&F finder, at skiftet fra planår til kalenderår er en stor ændring for erhvervet og savner en generel vurdering af konsekvenserne. Umiddelbart stiller L&F sig kritisk over for denne omlægning. Derudover savner L&F en beskrivelse af, hvordan perioden 1. august 2027 til 31. december 2027 skal reguleres, herunder i forhold til indsendelse af gødningsregnskab og medlemskab af gødningsregisteret.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at lovforslaget træder i kraft den 1. januar 2027 med henblik på at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at leve op til særligt forpligtelserne efter vandrammedirektivet. Den nærmere regulering af overgangsperioden mellem den gældende gødskningslov og nærværende lovforslag vil blive fastlagt i bekendtgørelserne, herunder i relation til indsendelse af udlednings- og gødningsregnskab og registrering i udlednings- og gødningsregisteret.

Med hensyn til ændringen af planåret, således at dette følger kalenderåret, skal ministeriet bemærke, at det med den nye udledningsbaserede markregulering ikke længere vil være hensigtsmæssigt at regulere efter den gældende planperiode, der udgør perioden fra den 1. august til den 31. juli. Dette skyldes, at reglerne i lovforslaget bl.a. baserer sig på data om det hydrologiske år, der går fra 1. april til 31. marts. De landbrugsmæssige aktiviteter, der udføres og har betydning for udvaskningen, kan dog rummes inden for et kalenderår. Skiftet medfører endvidere, at der fremover kan være mulighed for, at lovforslagets regler og tilskudsordningerne begge kan baseres på et kalenderår.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2. Forholdet til EU-retten

AgroPro bemærker, at loven er strid med fem EU-principper; proportionalitetsprincippet, ligebehandlings- og forskelsbehandlingsforbuddet, saglighedsprincippet, nødvendighedsprincippet og princippet om retssikkerhed og forudsigelighed. Der henvises til AgroPros høringssvar for den nærmere analyse heraf.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at lovudkastet er uforeneligt med EU's proportionalitetsprincip, blandt andet med henvisning til, at loven er bygget på usikre modelberegninger frem for faktiske målinger, og at de foreslåede reguleringsstiltag ikke står på mål med en proportionel miljøgevinst. Derudover pålægges landbruget omfattende indberetningskrav mens spildevandssektoren ikke underlægges samme krav.

BL henviser endvidere til en række analyser, som dokumenterer at udledningen af nitrat fra danske vandløb generelt er faldende. Det bemærkes videre, at en effektiv og proportional regulering bør tage udgangspunkt i balancen mellem tilførsel og optag, frem for generelle reduktioner.

Flex Fertilizer bemærker, at loven og dens reguleringsmetode strider imod EU's proportionalitets- og ligebehandlingsprincipper grundet de mange usikkerheder, som udledningsberegneren indebærer (se bemærkninger under afsnit 4).

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet ikke deler de ovennævnte vurderinger af lovens forenelighed med EU-retten.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at det i lovforslagets indledning bør præciseres, hvilke konkrete EU-retlige forpligtelser, der sigtes til, og hvordan lovforslaget skal bidrage til at opfylde dem.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at de politiske aftaler m.v., herunder de EU-retlige forpligtelser, som danner baggrund for lovforslaget, er beskrevet i lovforslagets bemærkninger.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at lovudkastet er uforeneligt med EU's miljøansvarsdirektiv med henvisning til, at kun visse aktiviteter anses for miljømæssigt risikable, og "Når det drejer sig om økonomiske aktiviteter, der ikke betragtes som miljømæssigt risikable, herunder landbrug, har operatørerne i henhold til miljøansvarsdirektivet kun pligt til at afhjælpe skade på biodiversiteten, hvis de har handlet forsætligt eller uagtsomt.".

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet ikke deler ovennævnte vurdering af lovens forenelighed med EU-retten. Det kan dog oplyses, at lovforslaget bestemmelser om miljøansvar er omformuleret, således at ministeren for natur og dyrevelfærd bemyndiges i høringsudkastets § 16 (nu § 33) til at fastsætte regler om miljøskade. Det er hensigten at udnytte bestemmelsen til at fastsætte regler om ansvar for de miljøskader, der kan opstå i forbindelse med udbringning af gødning med henblik på implementering af miljøansvarsdirektivet.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at manglende dokumentation for den kemiske tilstand i vandmiljøet medfører, at målopfyldelse i forhold til en række direktiver, herunder

vandrammedirektivet, drikkevandsdirektivet m.fl. ikke kan vurderes i overensstemmelse med direktivernes krav. Den nuværende datatilstand betyder, at lovforslagets henvisning til Vandrammedirektivets målsætning om "god tilstand" ikke kan anses for opfyldt.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet ikke deler ovennævnte vurdering af datagrundlaget.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker i relation til kortlægningspligten i nitratdirektivet, at når Danmark anvender handlingsprogrammet for hele landet, fritages man formelt fra kortlægningspligten, men samtidig bortfalder den systematiske kortlægning, der kunne have givet et mere præcist billede af de mest sårbare zoner. Når hele landet betegnes som sårbart område, udvandes begrebet, og indebærer, at reguleringen ikke længere differentierer mellem områder med forskellig forureningsrisiko, hvilket er i modstrid med proportionalitetsprincippet i både nitratdirektivet og vandrammedirektivet.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet ikke deler foreningens vurdering af uforeneligheden med vandrammedirektivet. Det fremgår direkte af nitratdirektivets artikel 3, stk. 5, at medlemslandene fritages for kortlægningspligten, hvis de anvender handlingsprogrammerne for hele landet. Danmark har valgt at anvende handlingsprogrammerne for hele landet, og er derfor fritaget fra kortlægningspligten.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) ønsker, at der indsættes et nyt afsnit om EU's landbrugspolitik og konditionalitet. Det ønskes endvidere, at ansvarsvurderingen, som gør sig gældende i konditionalitetsregi, også skal gøre sig gældende i gødskningsloven, dvs. at det er landbrugers handling eller undladelse, der er årsag til overtrædelsen. Det bemærkes, at det er væsentligt at undgå overimplementering, og at der er en præcis skelnen mellem implementering af hhv. vandrammedirektivet, nitratdirektivet m.v. Herunder er det f.eks. vigtigt, at det alene er basisudvaskningsgrænsen, som er omfattet af konditionalitet. I den forbindelse bør det i lovforslaget også præciseres, at basisudvaskningsgrænsen svarer til implementering af nitratdirektivet.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at spørgsmål om konditionalitet henhører under lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. (CAP-loven). Nærværende lovforslag regulerer således ikke spørgsmål om konditionalitet, uanset at visse af lovforslagets regler og regler fastsat i medfør af lovforslaget er omfattet af konditionalitetskravene i forordningerne under EU's fælles landbrugspolitik.

Implementering af nævnte relevante EU-regler vil blive nærmere fastsat ved bekendtgørelse. Det vil herefter være de almindelige ansvarsbetingelser under konditionalitet, der finder anvendelse ift. overtrædelser af regler i eller af regler fastsat i medfør af lovforslaget.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker endvidere, at det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger til rammen for udledning af kvælstof og næringsstofreducerende virkemidler m.v. i afsnit 3.2.1.3, at formålet med fastsættelsen af basisudvaskningsgrænsen er at

sikre fortsat opfyldelse af nitratdirektivets krav i forhold til at beskytte vandkvaliteten ved at fremme godt landmandskab, ved at trepartforebygge og nedbringe forurening af vandkvalitet forårsaget af nitrater fra landbruget, og at formålet med fastsættelsen af udledningskvoten er at implementere dele af vandrammedirektivet i forhold til beskyttelse af kystvande.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker i relation til beskrivelsen af teknikkrav til nedbringning af ammoniakemissioner fra udbragt husdyrgødning i zoner omkring ammoniakfølsom natur, at dette formodes at være en videreførelse af de gældende regler. Det ønskes uddybet, om der er tale om en videreførelse af gældende ret og om forslaget fører til en udvidelse af de områder, der vil udløse teknikkrav.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at de foreslåede bestemmelser i §§ 7-9 er en videreførelse af husdyrbruglovens §§ 5 a-5 c. Det er hensigten, at regler fastsat i medfør af husdyrbruglovens §§ 5 a-5 c, herunder regler om teknikkrav til nedbringning af ammoniakemissioner fra udbragt husdyrgødning i zoner omkring ammoniakfølsom natur, ligeledes vil blive videreført uændret i første omgang.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) foreslår, at de oplysninger om anvendt miljøteknologi, som vil blive indhentet i forbindelse med denne foreslåede regulering, tænkes ind i relation til de forpligtelser for emissionsopgørelser, som følger af NEC-direktivet.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 30, stk. 3, nr. 5 om, at gødningsregnskabet skal angive oplysninger om anvendte teknologier i stalden, udgår, således at det ikke med nærværende lovforslag bliver et krav at indberette oplysninger herom.

Landbrug & Fødevarer (L&F) gør opmærksom på, at der henvises til det gamle IE-direktiv fra 2010. Et revideret IE-direktiv er trådt i kraft og har en implementeringsfrist juli 2026, hvilket er før, at denne lov skal gælde fra. L&F vil derfor opfordre til, at Ministeriet for Grøn Trepart (nu Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd) forholder sig til den reviderede direktivtekst. L&F vil sætte pris på, at det nærmere beskrives, hvilke dele af direktivet, der har relevans for denne nye udledningsbaserede kvælstofregulering. Det er i denne sammenhæng relevant at beskrive, hvordan de nye fælles driftsregler (UCOL), der også omhandler udbringningsteknikker, kommer til at spille sammen med denne regulering, nu hvor alle regler om udbringning af husdyrgødning overføres til nærværende gødskningslov.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at driftsreglerne, der henvises til, foreligger i første udkast fra EU-Kommissionen. De kommende driftsregler vil eventuelt medføre justering af de gældende regler om udbringningsteknikker, som i dag findes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, og som vil blive videreført uafhængigt af de nye regler om udledningsbaseret regulering.

3. Lovens anvendelsesområde

Danske Advokater bemærker, at selvom det kan være hensigtsmæssigt at begrænse anvendelsesområdet, svækkes lovens gennemsigtighed, når dette overlades til ministeren efter lovens vedtagelse. Hvis det allerede nu er hensigten at indskrænke anvendelsesområdet, bør det fremgå klart af lovteksten for at skabe mere klarhed.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det er nødvendigt med en bred bemyndigelse til at indskrænke anvendelsesområdet, således at det sikres, at de i medfør af lovforslaget udstedte bekendtgørelse alene omfatter de virksomheder, som det er relevant for.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Dansk Skovforening bemærker, at gødning i skov anvendes i meget begrænset omfang og med langvarig effekt, og skovens bundlag og rodnet sikrer, at næringsstoffer ikke udvaskes. Dansk Skovforening anbefaler derfor, at skovbrug enten undtages fra de generelle regler eller om nødvendigt reguleres via en særskilt ordning, der afspejler skovens miljømæssige rolle.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger til lovens anvendelsesområde, at gødning bruges ofte ved nyplantning og i de første år efter etablering for at give de unge træer en god start og booste deres vækst, men kan også være aktuel i forhold til specifikke jordtyper, f.eks. på lette jorder, eller for at understøtte visse træarter, som f.eks. ved dyrkning af juletræer for at opnå ønsket farve og udseende.

De skovbrugsvirksomheder, som loven finder anvendelse på, vil som hidtil omfatte de virksomheder med produktion af løvtræer og nåletræer, hvori der anvendes næringsstofholdig gødning, der kan udledes til naturen og vandmiljøet.

Det bemærkes desuden, at data om f.eks. effekten af jordbunden og effekten af plantedække indgår i udledningsberegningen. Det betyder, at det for et skovbrug, der er omfattet af lovens anvendelsesområde, er den faktiske udledning af kvælstof, som vil blive beregnet og anvendt i udlednings- og gødningsregnskabet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4. Foranstaltninger med henblik på varetagelse af lovens formål samt data og kortværk

AgroPro bemærker, at modellen ensidigt bygger på modelberegninger, og at modellen er præget af uigennemsigtighed og modelusikkerhed. Modellen skal understøttes af målinger, bl.a. målinger på den enkelte bedrifts dræn, retention fra den enkelte bedrift, ammoniakfordampning, udvaskning til grundvandet, klimagasser, CO_2, lattergas og metan. Modelberegninger er politisk udarbejdede beregninger, der ikke kan efterprøves, endsige dokumenteres. Så længe Gødningsloven ikke bygger på målinger, er der stor risiko for fejl. Tilfældigheder kan være afgørende for om en bedrift bliver hård ramt, eller begunstiget. Ved at anvende målinger, til at dokumentere beregningsmodellerne,

vil den nye gødningslov være et skridt i den rigtige retning. Men indtil målinger er en del af modellen, er vi sikre på, at den er strid med grundlæggende EU-principper.

AgroPro bemærker, at retentionsdata skal korrigeres for naturlige årstidsvariationer. AgroPro bemærker derudover, at to bedrifter med næsten identisk drift kan få vidt forskellige udledningsrammer, fordi retentionen (jordens evne til at binde kvælstof) varierer inden for få hundrede meter.

AgroPro bemærker, at modellen forventes at "belønne" frivillige virkemidler – men kun hvis de kan dokumenteres i modelgrundlaget. Mange lavpraktiske løsninger (f.eks. plantevalg, såtid, jordbearbejdning) har ingen modelværdi og tæller derfor ikke.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at de foreslåede beregningsmodeller for udledning, herunder NUAR-beregneren og kortgrundlag m.v. hviler på antagelser med betydelig usikkerhed, og at der bør foreligge klar faglig validering, før sådanne modeller kan anvendes som grundlag for udledningskvoten, kontrol eller sanktion, da det ellers kan gå udover retssikkerheden.

NUAR-beregneren indeholder væsentlige faglige begrænsninger, herunder:

- Afgrødernes udbytte indgår ikke som parameter.
- Nedbør beregnes som et samlet årligt nedbørstal, hvilket giver et forenklet billede og øger usikkerheden i de beregnede værdier. Den agrohydrologiske forskningsmodel DAISY, kunne give en højere detaljeringsgrad.
- Modelgrundlaget for afgrødevalg og udvaskning er mangelfuldt i forhold til den eksisterende forskning.
- Modellen inddrager ikke udvikling sket inden for afgrødeforædling og variation i kvælstofeffektivitet (nitrogen use efficiency, NUE) mellem sorter og arter.

Det fremgår ikke, hvordan variationen i retentionen i de enkelte oplande er dokumenteret, og om de anvender værdier bygget på målinger eller modelestimater, og empiriske målinger inddrages kun i begrænset omfang. Det fremstår uklart, hvordan der i modellerne skelnes mellem ammonium- og nitratkvælstof, selvom disse former har vidt forskellig transportadfærd og omsætningsdynamik i jord og vandløb. For at opnå retvisende resultater bør retentionen desuden beskrives med sæsonopdeling. Før loven implementeres, bør der gennemføres et nationalt måleprogram, der dækker hele vandløbssystemet fra rodzonen til udløb i kystvandet, så retentionen kan dokumenteres på et opdateret og hydrologisk repræsentativt grundlag.

Flex Fertilizer bemærker, at udledningsberegneren er uprecis. Dette skyldes manglende kendskab til, hvor meget der høstes på de enkelte arealer, hvor meget og hvornår det vil regne, i hvilken form og med hvilken metode gødning anvendes og øvrige usikkerheder og fejl. Usikkerhederne gør udledningsberegningen uegnet til den regulering, som loven lægger op til. Såfremt reguleringen skal indføres på trods af usikkerhederne, skal der som minimum angives usikkerhedsintervaller, og usikkerhederne skal komme landmanden til gode.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at det er vigtigt, at det bliver oplyst, hvordan landbruger kan få ændret på fejlagtige registreringer på udstillede kortværk, eller alternativt hvilken dokumentation landbruger skal have for at kunne anvende andre registreringer.

L&F bemærker, at det er vigtigt, at reguleringen bygger på korrekte og opdaterede data. Den foreslåede udvaskningsberegner beregner i dag ikke udvaskningen korrekt i en række situationer. Det foreslås derfor, at der indføres en bestemmelse i loven, hvor ministeren forpligter sig til at nedsætte et udvalg bestående af eksperter inden for kvælstofudvaskning, som har konkrete forsøgsresultater o.l. at bidrage med, der skal rådgive ministeren om, hvordan udvaskningen løbende kan ajourføres.

L&F efterlyser, at der fortsat arbejdes for at udvikle og godkende nye virkemidler, f.eks. udbyttekorrektion/balanceregnskaber.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at beregningsmodelformlen (NUAR-beregneren), er udviklet af Aarhus Universitet, Københavns Universitet og SEGES på fagligt grundlag, og bl.a. omfatter fem overordnede parametre:

1. Effekt af afgrøde og plantedække

2. Effekt af kvælstofanvendelse

3. Effekt af virkemidler

4. Effekt af jordbund

5. Effekt af afstrømning

Disse parametre kombineres med informationer om jordens retention, hvorved kvælstofudledningen til kyst fra den enkelte mark kan estimeres.

Virksomheden har indflydelse på visse af de ovennævnte parametre. Den nye kvælstofreguleringsmodel indebærer således, at virksomhedernes afgrødevalg, gødningstildeling og virkemidler m.v. får betydning for, hvor meget kvælstof, der udvaskes fra de enkelte marker, og dermed virksomhedernes udledning af kvælstof.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

AgroPro bemærker, at baggrunden for den nye regulering er helt forkert, og henviser til, at landbruget har reduceret kvælstof igen og igen gennem diverse planer og love. Ingen steder har den mere end en halvering af kvælstoftilførslen haft nogen positiv effekt på vandmiljøet. Faktisk er intensiteten af iltsvind steget siden, især de seneste 3 år. AgroPro bemærker, at næringsstofbelastningen ikke alene skyldes næringsstofpåvirkning fra landbruget, men at man også bør se på andre faktorer som f.eks. næringsstofbelastning fra lande omkring Østersøen.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at antagelsen om, at en reduktion af nitratudledningen fra landbruget fører til en forbedring af havmiljøet, ikke er dokumenteret i det foreliggende faglige grundlag. BL rejser spørgsmål om lovforslagets reguleringstiltag står rimeligt i forhold til den miljømæssige gevinst, der fortsat kan opnås. BL henviser i den forbindelse til danske og internationale observationer af iltsvind, NOVANA-rapporter, reduktionsmål i vandplanerne og opgørelser om

nedbørskorrigerede kvælstofudledninger m.v. BL bemærker, at der med fordel kan overvejes mere enkle og målrettede reguleringsmodeller, som det ses i andre lande omkring Østersøen.

BL bemærker, at Danmark ikke alene kan opfylde Vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand i hovedparten af de danske vandområder. Dette skyldes blandt andet tilstedeværelsen af evighedskemikalier, andre miljøfarlige stoffer, næringsstofpåvirkning fra udlandet, og manglende kemiske målinger af den faktiske tilstand. Dertil bemærkes det, at evalueringen af indsatsbehovet er fagligt snæver, og at dennes begrænsninger ikke er beskrevet tilstrækkeligt i lovforslaget.

Der foreligger ingen dokumenteret interkalibrering af de danske miljømål for næringsstoffer i forhold til Tyskland og Sverige, hvilket betyder, at de danske grænseværdier og miljømål ikke kan sammenlignes med de tyske og de svenske. Derudover bemærkes det, at Danmark ikke kan indfri vandrammedirektivets forpligtelser, når ingen af de øvrige lande omkring Østersøen forventes at gøre det.

BL henviser til regulering af næringsstoffer i Tyskland og i Sverige, og bemærker, at dansk regulering i sammenligning hermed er langt mere omfattende og kompleks, og går videre end hvad der nødvendigt for at opfylde EU's miljømål.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet ikke deler ovennævnte vurderinger af baggrunden for lovforslaget. Det bemærkes endvidere, at lovforslaget er en udmøntning af Aftale om et Grønt Danmark af 24. juni 2024. Aftalepartierne er efter aftalen enige om at gennemføre et paradigmeskifte på kvælstofområdet for at nå målene i vandrammedirektivet. Paradigmeskiftet indebærer en samlet plan for at opnå god økologisk tilstand i alle kystvande. Med aftalen sikres således forudsætningerne for, at samtlige danske vandoplande kan implementere de nødvendige indsatser, der skal sikre god økologisk tilstand i danske kystvande og fjorde.

Til bemærkningen fra AgroPro og Bæredygtigt Landbrug om, at der også bør ses på næringsstofpåvirkningen fra udlandet, bemærker Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd, at det fremgår af Aftale om Implementering af et Grønt Danmark af 18. november 2025, at i en række mere åbne vandområder er opnåelse af god økologisk tilstand også afhængig af reduktion af udledninger fra vores nabolande. Det følger af vandrammedirektivet, at grænseværdierne for de økologiske miljømål fastsættes ved en interkalibrering. Det bemærkes, at der i dag foreligger interkalibreringsaftaler, som indgår i vandområdeplanerne. Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd er i dialog med de relevante myndigheder i både Tyskland og Sverige med henblik på at afsøge mulighederne for at indgå aftaler om ny interkalibrering af miljømålene i relevante kystvandsområder.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at kvotehandel rejser væsentlige retssikkerheds- og ejendomsretlige spørgsmål. Hvis en jordbruger ikke tildeles en udledningskvote, fratages den pågældende reelt retten til at dyrke jorden. At betragte retten til at producere fødevarer som et

omsætteligt finansielt aktiv, der kan købes og sælges af staten, er stærkt problematisk og kan stride mod grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed.

Kvotehandel tydeliggør manglende faglig sammenhæng mellem den teoretisk beregnede reduktion af nitratkvælstof og de faktiske ændringer i iltsvind i de berørte vandområder. Det er ikke uden betydning, hvor udledningen finder sted inden for et vandopland.

Kvotehandel indebærer desuden uafklarede skattemæssige og regnskabsmæssige konsekvenser: Vil kvoter skulle beskattes som indkomst efter markedsværdi, og vil de kunne afskrives? Den manglende afklaring understreger behovet for, at kvotesystemet analyseres faglig, juridisk og økonomisk, før det indføres.

Ministeriet for Grøn Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet ikke deler vurderingen af fleksibilitetsmulighedens uforenelighed med grundlovens § 73 om ekspropriation, som foreningen giver udtryk for.

Det er hensigten, at den foreslåede bemyndigelse i § 6, stk. 4, kan anvendes til at indføre en regel om mulighed for at overdrage udledningskvoter mellem virksomheder inden for hvert kystvandopland med henblik på at indrømme virksomheder inden for hvert kystvandopland fleksibilitet, og således sikre mulighed for at virksomhederne solidarisk sikre målopfyldelsen i det pågældende opland.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at beskrivelsen af braklægningspunktet fremstår ufuldstændig og metodisk uklar. Det er ikke dokumenteret, hvordan den teoretiske fastlæggelse af braklægningspunktet i modellen relaterer sig til de målte biologiske indikatorer i vandområderne. Det bør derfor præciseres, hvilken statistisk sammenhæng der foreligger mellem reguleringsmodellens principper og de faktisk målte koncentrationer af sommerklorofyl i vandoplandene.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at beskrivelsen af braklægningspunktet fremgår af den politiske delaftale af 18. juni 2025, hvorefter aftalepartierne er enige om at fastsætte braklægningspunktet oplandsspecifikt svarende til, hvor vandoplandet netop kan overholde udledningsgrænsen ved dyrkning af vårbyg med efterafgrøder (gødsket med den anvendte mængde husdyrgødning i vandoplandet suppleret med handelsgødning til norm) på hele landbrugsarealet i vandoplandet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) støtter lovforslagets hensigt om at skabe større fleksibilitet, så reguleringen løbende kan tilpasses nye faglige indsigter eller andre justeringer i bl.a. kvælstofreguleringen, eksempelvis i forbindelse med et politisk genbesøg.

DN bemærker, at det bør fremgå, hvordan force majeure-situationer håndteres i relation til udledningskvoten. Det er afgørende, at regulering, kontrol og sanktioner beskytter vandmiljøet på en måde, der ikke kan omgås med henvisning til force majeure i særligt våde, kolde eller ekstreme år.

DN understreger, at loven også bør sikre hjemmel til, at en eventuel merudledning af kvælstof som følge af manglende overholdelse af udledningskvoten, eksempelvis på grund af vejrlig, kan håndteres ved modregning i kvoter det efterfølgende år. En bred adgang til at påberåbe sig force majeure kan udhule de udledningsbaserede elementer i reguleringen. Behovet for force majeure bør være begrænset, fordi udledningskvoten kan opfyldes på flere måder og ikke udelukkende afhænger af efterafgrøder.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at det er afgørende vigtigt, at der i basisreguleringen også fremadrettet bliver fleksibilitet mellem årene for at kunne håndtere udfordrende vejrlig mm, ligesom det er tilfældet i dag med efterafgrødebanken.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det foreslås i § 6, stk. 4, at ministeren for natur og dyrevelfærd kan fastsætte regler om fleksibilitet mellem planperioderne og mellem virksomheder.

Det er hensigten, at der med bemyndigelsen i § 6, stk. 4, kan indføres en regel om mulighed for opsparing af uudnyttet udledningskvote for virksomhederne i de enkelte kystvandoplande, som kan anvendes i en anden planperiode.

Formålet er at udligne udsving mellem årene som følge af sædskifte og vejrmæssige forhold, som påvirker virksomhedernes mulighed for at overholde reguleringen.

Hensynet til virksomheders mulighed for at overopfylde reguleringen i et givet år for på et andet tidspunkt lovligt at underopfylde reguleringen skal afvejes over for hensynet til miljøet, da en kvælstofudledning der overstiger virksomhedens udledningskvote kan gå ud over vandmiljøet, hvis det ikke sikres, at reguleringen efterfølgende overopfyldes i tilstrækkelig grad. Det er derfor Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds vurdering, at der i medfør af lovforslagets § 6, stk. 4, også kan fastsættes regler om en begrænsning på opsparingen og anvendelsen af en uudnyttet udledningskvote for virksomheden (et loft).

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Danske Advokater bemærker, at lovforslagets § 6, stk. 1, ikke efterlader begrænsninger for, hvilke foranstaltninger, der kan fastsættes regler om. Ifølge lovforslagets bemærkninger er der kun tale om "nødvendige foranstaltninger". Det svækker offentlighedens inddragelse betydeligt, at ministeren kan iværksætte restriktioner for skov- og landbrugserhvervet, uden forholdet behandles af Folketinget.

Danske Advokater henviser derudover til lovforslagets § 64, om at der "kan" udarbejdes kortværk på baggrund af data om de elementer, der fremgår af § 1 samt fastsættes nærmere regler om ajourføring heraf. Danske Advokater anbefaler, at der "skal" udarbejdes kortværk, da dette bidrager til gennemsigtighed og forståelse af Lovforslaget.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det fremgår af Aftale om et Grønt Danmark af 24. juni 2024, at kvælstofindsatsen skal gennemføres på grundlag af bl.a. princippet om en skærpet miljøgaranti i alle vandområder.

Hensigten med den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, om foranstaltninger skal ses i sammenhæng med miljøgarantien. Det skal således sikres, at der til enhver tid kan fastsættes de nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af de relevante forpligtelser i henhold til miljø- og naturdirektiverne inden for lovens anvendelsesområde, herunder til iværksættelse af supplerende foranstaltninger.

For så vidt angår udarbejdelse af kortværk, så skal ministeriet bemærke, at det er hensigten at udarbejde kortværk for de data, som skal anvendes af landbruger til bl.a. beregne sin.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Fjordland bemærker, at der med deres høringssvar skal lyde en kritik af den bagvedliggende logik, der ligger til grund for lovforslaget. Fjordland henviser til, at reglerne lægger op til detailstyring af udbringning af gødning på markerne, og at der i reguleringen vil blive anvendt formler til beregningen af indholdet af kvælstof og fosfor i gødning. Fjordland bemærker, at det i praksis ikke er muligt at beregne sig frem til den præcise mængde gødning, som den enkelte mark er tilført. Produktionen af kvælstof og fosfor og koncentrationen af gylle i gyllebeholderen varierer som følge af flere forskellige faktorer. Det bør tilføjes, at det skal gøres så præcist som muligt, og i kommentarerne anføre, at forventningen er, at de anførte mængder kan variere op til 10 til 20 % på grund af den naturlige variation i gødningsproduktionen og udfordringerne med at holde de forskellige fraktioner af gødning homogene.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 35 (nu § 23) om normer for beregning af produktionen af kvælstof og fosfor i husdyrgødning er en videreførelse af den gældende gødskningslovs § 22, stk. 1, 1. pkt., og derfor ikke afviger væsentligt fra de usikkerheder der er vedr. indholdet af kvælstof og fosfor i gødning i dag. Dette gælder ligeledes for angivelse af den udbragte mængde af kvælstof og fosfor på marknivеau.

Anvendelsen af normer afspejler et gennemsnit, der er fastsat efter det bedst mulige faglige grundlag. Da der er tale om et gennemsnit, er det korrekt, at der vil være virksomheder, hvor den beregnede produktion afviger fra de faktiske mængder. Uanset de mulige uhensigtsmæssigheder er normsystemet imidlertid nødvendigt for at have en anvendelig regulatorisk ramme.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Fjordland bemærker i relation til, at oplysninger skal afgives på tro og love, at Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) godt ved, at det SGAV beder virksomhederne om, er en umulighed med en præcision ned på 1 kg kvælstof og fosfor på en mark, og at SGAV flytter ansvaret for angivelsen af gødningstilførslen over på virksomheden. Det bemærkes, at der grundet ovennævnte umulighed bliver meget kort vej til at konkludere, at der forsætligt er afgivet falsk erklæring, og at man derved kan straffes for noget, som reelt ikke kan gøres korrekt.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det følger af høringsudkastets § 31 (nu § 19), at ministeren for natur og dyrevelfærd kan fastsætte regler om, at oplysninger, der skal indsendes af de forpligtede i henhold til regler fastsat i medfør af høringsudkastets §§ 28-30 (nu

§§ 16-18), som f.eks. omfatter virksomhedernes og udlednings- og gødningsregnskabet, skal afgives på tro og love.

De pågældende oplysninger, som den foreslåede bestemmelse tænkes anvendt i forbindelse med, er oplysninger, som kun virksomhederne er i besiddelse af, men som samtidig er afgørende for kontrollen med overholdelsen af reglerne.

Da overholdelsen af reglerne er en forudsætning for realiseringen af den forudsatte kvælstofreduktionseffekt i vandmiljøet, er det afgørende, at de afgivne oplysninger er korrekte. For at understøtte afgivelsen af korrekte oplysninger til kontrolmyndigheden, indeholder lovforslaget mulighed for at fastsætte, at dette skal ske på tro og love.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Fjordland bemærker, at der mangler hjemmel til at tage opsparing i efterafgrødebanken med over i den nye regulering.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse om fleksibilitet mellem planperioderne i lovforslagets § 6, stk. 4, som følge af bemærkningen, er justeres således, at det i medfør af bestemmelsen vil være muligt helt eller delvist at videreføre den hidtidige efterafgrødebank, såfremt der er ønske herom.

Den nærmere udmøntning af bemyndigelsesbestemmelserne vil ske i bekendtgørelse.

Flex Fertilizer spørger til, hvordan den enkelte landmand skal kende "naturgivne forhold", at det må være myndighedernes opgave at vide dette, og at oplysninger herom vil være meget upræcise.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at der med henblik på beregningen af kvælstofudvaskningen skal anvendes en række data om naturgivne forhold, som f.eks. jordbundsforhold, retentionen og afstrømning. Det er hensigten, at sådanne forhold udstilles på kortværk udarbejdet i medfør af den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 64 (nu § 50), som kundgøres på ministeriets kortportal. Det vil således være den forpligtedes eget ansvar at orientere sig i de udstillede bekendtgørelsesbilag udstillet på kortportalen.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Klimabevægelsen i Danmark bemærker, at den frivillige arealomlægning, som foreslås som supplement til kvælstofreguleringen, underlægges løbende og systematisk kontrol. Det bør fremgå, hvor stort et areal der forventes omlagt, inden for hvilken tidsramme, og hvordan myndighederne følger op på implementeringen. Uden disse elementer risikerer den frivillige ordning at miste sin effekt.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at den frivillige arealomlægning ikke reguleres i lovforslaget, men iværksættes i medfør af lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. (herefter CAP-loven).

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at der lægges op til en meget kompliceret model i strid med målet om en udledningsbaseret regulering. L&F finder, at grundlagsreguleringen, der vil gælde i hele landet, og supplerende regulering i oplande med indsatsbehov, bør integreres i én

udledningsbaseret regulering med én udledningskvote til hver bedrift, hvor alle virkemidler kan anvendes. I stedet foreslås en model, hvor basisreguleringen grundlæggende viderefører nuværende "inputregulering" med bl.a. krav om normreduktioner/efterafgrøder, hvor alle arealer skal levere den samme procentvise reduktion af udvaskningen.

Landmænd i oplande med supplerende indsatsbehov vil opleve, at de får to reguleringsregimer. Det gamle input-regime, baseret på procentuelle krav om gødningskvotereduktion og efterafgrøder, uanset afgrødevalg, og så et nyt output-regime baseret på udledningskvoter, hvor netop afgrødevalg er et centralt virkemiddel. Det er både ulogisk og i praksis ekstremt kompliceret at forklare, forstå og håndtere. Det er ikke den landmandsfagligt forståelige markregulering, L&F har efterspurgt.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det er ministeriets vurdering, at det er den bedste måde at foretage en afgrænsning af implementeringen af henholdsvis nitratdirektivet og vandrammedirektivet, da afgrænsningen er afgørende i forhold til reglerne om konditionalitet efter reglerne i den fælles landbrugspolitik.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Økologisk Landsforening bemærker, at det er vigtigt, at økologiske produktionssystemer og anvendelse af arealer kan estimeres på et retvisende grundlag. F.eks. findes græsmarker med grise ikke pt i beregneren, og der mangler også en afklaring på reglerne fsva. hønsegårde/udearealer til fjerkræ.

Økologisk Landsforening bemærker, at det er afgørende, at økologer kompenseres på mindst samme niveau som i dag for lav kvælstofudledning. I dag er der et særligt tilskud for max at gødske med 65 kg N/ha. Dette tilskud kan ikke erstattes, med adgangen til at sælge uudnyttede kvoter. Det vil indeholde en økonomisk usikkerhed for økologen sammenholdt med i dag, eftersom der ikke er sikkerhed for, der er en køber til den uudnyttede udledningskvote, og prisen vil være variable afhængig af markedet. Dertil er det et stort problem for økologiens berettigelse, hvis økologien der er etableret for at skabe en alternativ udviklingsvej for det samlede landbrug blot sælger sin forureningstilladelse til det konventionelle landbrug. Det ophæver effekten af, at økologi frasiger sig brugen af kvælstof, og det svækker økologens konkurrenceevne overfor den konventionelle landmand. Dertil er det ikke kun af hensyn til vadmiljøet, at økologer lægger sig på et lavere gødskningsniveau. Det er også for at sikre en sund jord, beskytte drikkevandet mod nitratforurening af hensyn til biodiversitet og klima.

Økologisk Landsforening bemærker, at det har stor betydning for økologiske bedrifter, at fradrag for eftervirkning af pligtige efterafgrøder udmøntes som et fradrag i den samlede kvote og ikke et fradrag i den efterfølgende afgrødes norm. Efterafgrødernes forfrugtsværdi bør fratrækkes det følgende år på samme måde som forfrugtsværdien af f.eks. en kløvergræsmark.

Økologisk Landsforening bemærker, at intern omsætning på bedriften af græs til kompost/gødskning skal kunne dokumenteres på samme måde som salg/overførsel til et biogasanlæg. Det er f.eks. afgørende for økologiske væksthusgartnere, der anvender græs fra egne marker til kompost som gødning, og som har behov for et harmoniareal for at kunne tilføre organisk gødning i væksthuset svarende til et gennemsnit på 170 kg N på bedriften. Dokumentationen af solgt græs bør

kunne erstattes af en dokumenteret lagerbeholdning, når der er en frist for det dokumenterede salg.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at der er igangsat en proces for at få fastlagt parameterværdier for de nævnte produktioner i regi af et fagligt udvalg nedsat af ministeren. Ministeriet noterer sig Økologisk Landsforenings bemærkninger ift. tilskud og handel med udledningskvote. I forhold til bemærkningen om forfrugtsværdier af efterafgrøder bemærker ministeriet, at den nye udledningsbaserede arealregulering behandler dette anderledes end i den hidtidige regulering. Forfrugtsværdien af en efterafgrøde indgår i parameterværdier for sidste planperiodes vinterplantedække for den pågældende mark, og er således ikke koblet til gødningskvoten på bedriftsniveau. I forhold til bemærkningen om intern omsætning på bedriften af græs til kompost/gødskning, bemærker ministeriet, at dette vil blive vurderet i forbindelse med udarbejdelsen af bekendtgørelser, som fastsættes i medfør af regler i udkastet til lovforslag.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

5. Regler overført fra husdyrbrugloven

Danske Advokater bemærker, at lovforslagets § 9, sidste pkt. ikke efterlader nogle begrænsninger for hvilke foranstaltninger, der kan fastsættes påbudsregler om. Om end der er tale om videreførelse af husdyrbruglovens § 5 c, forekommer bemyndigelsen uafgrænset.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i § 9 er en indholdsmæssigt uændret videreførelse af husdyrbruglovens § 5 c. Husdyrbruglovens § 5 c er i dag udmøntet i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 11 og § 12. Det er hensigten, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 11 og § 12 videreføres indholdsmæssigt uændret i de bekendtgørelser, som fastsættes i medfør af lovforslaget.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

KL hilser velkomment, at lovforslaget indeholder bestemmelser om regulering af gødningsanvendelse med henblik på at skabe bedre synergi på næringsstofområdet. Særligt håndhævelse af forbud mod udbringning af gødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord har givet udfordringer hos kommunerne de senere år. KL ser flere overtrædelser på dette område, når gevinsten ved at overtræde lovgivningen i for mange tilfælde er større end den økonomiske risiko for sanktioner, hvilket er ressourcekrævende. KL bakker derfor fuldt op om, at den vejledende bødesats for overtrædelser skærpes til 50.000 kr. KL bemærker i den sammenhæng, at reglerne bør omfatte både ejeren af jorden, hvor udbringningen sker og det eventuelle eksterne firma, der udfører arbejdet.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsen finder anvendelse på jordbrugsvirksomheder og gødningsleverandører, jf. § 1, stk. 1. Såfremt jordbrugsvirksomhederne antager eksterne firmaer med henblik på udførsel af arbejdet med udbringning af gødning på vegne af jordbrugsvirksomhederne ændrer ikke på, at ansvaret for

overholdelse af reglerne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen fortsat henligger hos jordbrugsvirksomheden.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at der savnes en nærmere redegørelse for synergien mellem reglerne fra gødskningsloven og reglerne overført fra husdyrbrugloven og miljøbeskyttelsesloven m.fl., herunder en redegørelse for, hvordan simplificering og regelforenkling er indtænkt. Der er en bekymring for, at der samlet set sker en skærpelse af reglerne, bl.a. i forhold til miljøskadereglerne, forbud mod fortsat drift, miljøtilsyn, undersøgelsespåbud og straf.

L&F bemærker, at det er afgørende, at der sikres en klar snitflade mellem gødskningsloven og husdyrbrugloven. Det er vigtigt, at gødskningsloven alene omfatter generel regulering af gødningsanvendelsen og ikke indeholder bestemmelser, der kan udløse vilkår i konkrete husdyrsager. Der henvises også til vedtagelsen af et nyt IE-direktiv, og det bemærkes, at det er væsentligt, at det tydeligt fremgår, hvilke dele af IE-direktivet der er relevante for næringsstofreguleringen, og som har betydning i dette lovforslag. Det bør også beskrives, at den nye lov ikke medfører flere kommunale opgaver end i dag.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at hensigten med overførslen af reglerne fra husdyrbrugloven er at samle markreguleringen i én samlet lov. Overførslen indebærer en uændret videreførelse af gældende ret. Der er derfor ikke tiltænkt nogle materielle ændringer med overførslen. Gødningsanvendelsesreglerne og kommunernes tilsyn m.v. vil derfor gælde uændret i den foreslåede regulering.

6. Ekspropriation og kompensation

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at bestemmelsen om ekspropriation synes at åbne mulighed for midlertidige kompensationsordninger, men at der med loven samtidig er tale om *"generel, erstatningsfri regulering."* Lovens bestemmelser om ekspropriation rejser retssikkerhedsmæssige spørgsmål, og at der må stilles særlige krav om klar hjemmel, dokumenteret værdiansættelse, gennemsigtighed i sagsbehandlingen og fuld adgang til domstolsprøvelse.

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at det er afgørende, at det i lovbemærkningerne tydeligt anføres, at også indgreb, der endnu ikke er gennemført over for den enkelte ejer, efter omstændighederne kan være ekspropriative.

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at planlæggelse af restriktioner som krav om drænafskæring, vådgøring eller permanent fastholdelse som naturareal m.v. kan anses som ekspropriativt efter grundlovens § 73.

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at det bør anerkendes, at en omklassificering af jord efter omstændighederne kan være så indgribende, at den udløser erstatning efter grundlovens § 73.

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at der skal sikres fornødent hensyn til lodsejernes interesser i hele processen – både under planlægningen og ved den efterfølgende gennemførelse. Der skal være mulighed for tildeling af erstatning på et tidligt tidspunkt og en sikring af hurtig opfølgning.

I relation til bemyndigelsen til fastsættelse af regler om fremgangsmåden ved ekspropriation m.v., bemærker Bæredygtigt Landbrug, at denne bemyndigelse giver ministeren vidtgående beføjelser. Formuleringen om, at reglerne kan tilpasses "*de nødvendige tilpasninger, som lovgivningen giver anledning til*", er upræcis og bør konkretiseres. Domstolsprøvelsen af erstatningens størrelse må ikke udhules, og den eksproprieredes adgang til domstolsprøvelse må ikke begrænses.

Anvendelsen af standardsatser kan give hurtigere sagsbehandling, men rummer også risiko for skønsmæssige fejl, hvis de generelle satser ikke afspejler den reelle markedsværdi. Det er uklart, om vurderingen foretages før eller efter projektudpegning, hvor arealer ofte har fået ændret planstatus eller naturkategori. For at sikre overensstemmelse med Grundlovens krav bør standardsatserne derfor kunne fraviges, hvis den faktiske værdiforringelse dokumenteres højere end den fastsatte kompensation.

I relation til lovforslagets beskrivelse af tilskud til vand- og klimaprojekter som værende finansieret under den fælles landbrugspolitik, bemærker Bæredygtigt Landbrug, at det bør præciseres, om disse ordninger er anmeldt og godkendt af EU-Kommissionen i henhold til statsstøttereglerne. Manglende statsstøttegodkendelse kan medføre, at virksomheder pålægges at tilbagebetale modtaget kompensation, samtidig med at de mister retten til at råde over deres jord og generelt skabe usikkerhed om projekternes lovlighed og virksomhedernes ret til støtte.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at reglerne i lovforslaget suppleres af kompensations- og tilskudsordninger, der iværksættes i medfør af CAP-loven.

Lovforslaget indeholder to bestemmelser, der vedrører ekspropriation. Høringsudkastets § 10 (nu § 11) indebærer, at ministeren for natur og dyrevelfærd kan iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige for at varetage de hensyn, der fremgår af lovforslagets § 1, også selvom dette vil indebære ekspropriation.

Som det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger vedr. ekspropriationsbestemmelsens i høringsudkastets § 10 (nu § 11), så er det ministeriets vurdering, at der er risiko for, at den nye kvælstofreguleringsmodel i konkrete tilfælde på trods af en eventuel kompensation kan indebære en så betydelig negativ økonomisk effekt for den enkelte land- eller skovbrugsvirksomhed, at det i visse tilfælde vil udgøre ekspropriation.

Det er således hensigten med den pågældende bestemmelse, at denne udgør det juridiske grundlag for gennemførelse af den nye kvælstofreguleringsmodel uanset, at den i enkelte tilfælde vil udgøre et ekspropriativt indgreb.

Det er ikke hensigten med den pågældende bestemmelse at fravige de retsgarantier, der er udtrykt i grundlovens § 73. Det betyder, at de pågældende land- og skovbrugsvirksomheder, der med iværksættelsen af den nye kvælstofreguleringsmodel måtte blive ramt ekstraordinært hårdt, vil have ret til fuldstændig erstatning, ligesom de pågældende har ret til at indbringe erstatningens størrelse kan for domstolene.

Herudover indeholder høringsudkastet i § 78 (nu § 65) forslag om etablering af hjemmel til ekspropriation i CAP-loven til understøttelsen af udtagningsindsatsen. Udtagning af lavbundsjorder forventes at hovedsagelig ske gennem de eksisterende ordninger etableret i medfør af CAP-loven, hvor lodsejere gennem frivillig deltagelse enten kompenseres økonomisk eller via jordfordeling får erstatningsjorder.

De EU-finansierede tilskudsordninger etableret i henhold til den fælles landbrugspolitik, jf. artikel 38 i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), er godkendt af EU-kommissionen som i forbindelse med godkendelse af den danske strategiske plan under den fælles landbrugspolitik. Efter artikel 42 i TEUF, finder bestemmelserne i kapitlet om konkurrenceregler, herunder artikel 107 – 109 i TEUF om statsstøtte, kun anvendelse på produktionen af og handelen med landbrugsvarer, i det omfang Europa-Parlamentet og Rådet beslutter dette inden for rammerne af de bestemmelser og efter den procedure, der er fastsat i artikel 43, stk. 2, samt under hensyntagen til den i artikel 39 angivne målsætning.

Efter artikel 145, stk. 2, i forordning 2021/2115 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL)*, finder artikel 107-109 i TEUF ikke anvendelse på støtte, der ydes af medlemsstaterne i medfør af og i overensstemmelse med forordning 2021/2115, eller på supplerende national finansiering som omhandlet i artikel 146 i 2021/2115, der henhører under anvendelsesområdet for artikel 42 i TEUF.*

De rent nationalt finansierede klima-lavbundsprojektordninger er omfattet af artikel 107 – 109 i TEUF om statsstøtte, og er i overensstemmelse hermed anmeldt og godkendt af EU-Kommissionen. Det gælder både tilskudsordningen, der administreres i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, og de klima-lavbundsprojekter, der finansieres via Naturstyrelsens driftsbevilling.

Planlæggelsen af udtagningsindsatsen sker først og fremmest gennem de lokale treparter og omlægningsplanerne for områderne. Omlægningsplanerne er dynamiske og har således ikke en bindende karakter. Det er således ikke vurderingen, at planlægningen i sig selv er ekspropriativ.

I forhold til den forventede anvendelse af den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 78 (nu § 65) om ekspropriation skal fremhæves, at bestemmelsen forventes anvendt meget restriktivt. Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger forudsættes, at alle andre mindre indgribende muligheder har været afsøgt, at der er tale om enkelte lodsejere der blokerer for et større udtagningsprojekt, og at der er tale om mindre arealer, der er afgørende for effekten af et større areal.

Det er endvidere forventningen, at bestemmelsen som udgangspunkt ikke vil blive anvendt til opkøb af arealer og ejendomme, men primært vil blive anvendt til pålægge restriktioner på arealerne i form af f.eks. forbud mod omlægning af arealer samt et krav om at arealerne skal vådgøres.

I lighed med den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 10 (nu § 11), er det ikke hensigten med den pågældende bestemmelse at fravige de retsgarantier, der er udtrykt i grundlovens § 73.

Det betyder, at de pågældende lodsejere vil have ret til fuldstændig erstatning, ligesom de pågældende har ret til at indbringe erstatningens størrelse kan for domstolene.

Både høringsudkastets § 10 og § 78 (nu § 11 og § 65) indeholder bemyndigelse til ministeren for natur og dyrevelfærd til at fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved ekspropriation m.v. De foreslåede bemyndigelser vil alene kunne udmøntes til at fastsætte de nærmere processuelle regler i forhold til erstatningsudmåling og -udbetaling. De vil ikke kunne udnyttes til at begrænse hverken adgangen til domstolsprøvelse eller retten til fuldstændig erstatning.

Bemærkningerne har ikke ført til ændringer i lovforslaget.

Danske Advokater finder det ikke hensigtsmæssigt, at ministeren i § 10 gives bemyndigelse til at detailregulere, hvordan erstatningen skal fastsættes. Bemyndigelsen bør således ikke være så bred, at ministeren egenhændigt kan fastsætte principperne for erstatning. I stedet bør det være en uafhængig taksationsmyndighed, der frit fastlægger erstatningen mv. ligesom det er sædvanligt i alle andre ekspropriations- og taksationssager. Dette gælder også i forhold til lovforslagets § 78.

Danske Advokater bemærker endvidere, at det dog er positivt, at det af § 10 fremgår, at der i anledning af ekspropriation ydes "fuldstændig erstatning". Denne retsgaranti bør dog gælde for enhver, hvis rettigheder eksproprieres.

Danske Advokater bemærker derudover, at det er ligeledes positivt, hvis der indføres en frivillig forenklet model for opgørelsen af ekspropriationserstatningen. Det bør dog sikres, at der fortsat ydes fuldstændig erstatning.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at det ikke er hensigten med de foreslåede bestemmelser i høringsudkastets § 10 og § 78 (nu § 11 og § 65), at fravige de retsgarantier, der er udtrykt i grundlovens § 73. Det betyder, at de pågældende lodsejere vil have ret til fuldstændig erstatning, ligesom de pågældende har ret til at indbringe erstatningens størrelse kan for domstolene.

De foreslåede bemyndigelser vil alene kunne udmøntes til at fastsætte de nærmere processuelle regler i forhold til erstatningsudmåling og -udbetaling. Det vil således være mulighed for at fastsætte regler, for så vidt angår proceduren for ekspropriationserstatning i forbindelse med klimalavbundsprojekter i medfør af høringsudkastets § 78 (nu § 65), der følger den procedure, som anvendes i forbindelse med ekspropriationer efter naturbeskyttelseslovens § 60.

Bemærkningerne har ikke ført til ændringer i lovforslaget.

Danmarks Jægerforbund bemærker, at selvom ekspropriation kun kan anvendes undtagelsesvist, er kriterierne brede, hvilket kan tvinge lodsejere til at afstå ejendom, brugsret eller dele heraf uden fuld erstatning for det samlede værditab. Danmarks Jægerforbund finder det bekymrende, at lovforslaget ikke i tilstrækkelig grad beskytter lodsejere, der har erhvervet deres ejendom med henblik på rekreativ anvendelse og herlighedsværdi – herunder jagt, som er en væsentlig del af ejerskabets formål og motivationen for bosætning i landdistrikterne.

Danmarks Jægerforbund bemærker videre, at ekspropriation af arealer eller brugsret kan forringe den samlede ejendomsværdi, særligt når der er tale om naturprægede parceller som f.eks. eng og

mose. Disse udgør ofte en væsentlig del af ejendommens rekreative værdi, og bidrager til ejerskabets helhed og identitet. Selvom arealerne kan være små i landbrugsmæssig forstand, har de ofte stor betydning for ejendommens samlede anvendelse og værdi. Ekspropriation af sådanne arealer kan derfor ikke betragtes som et isoleret indgreb, men som en indgriben i ejendommens samlede funktionelle og rekreative sammenhæng. Det er afgørende, at lovgivningen anerkender denne helhed og sikrer, at lodsejere ikke lider tab, som ikke afspejles erstatningen.

Danmarks Jægerforbund finder lovteksten uklar, i forhold til hvilke formål der kan udløse ekspropriation og er yderligere bekymret for, at eksproprierede arealer senere kan videresælges med forrang til kommuner og fonde, som det fremgår af trepartsaftalen. Dette kan føre til en praksis, hvor private lodsejere mister ejerskab og brugsret, mens arealerne overgår til institutionelle aktører, hvilket kan underminere det bærende princip om frivillig og lokal forankring i trepartsaftalen.

Danmarks Jægerforbund har bistået kommuner, landbrugsrådgivning og Naturstyrelsen med faglig rådgivning og facilitering af lodsejerdialog i forbindelse med omlægningsprojekter. Danmarks Jægerforbund oplever stigende fokus på tidlig inddragelse af jægerforbundets ekspertise, men konstaterer, at ikke alle aktører har lige adgang til midler til at dække omkostningerne hertil. Danmarks Jægerforbund bidrager gerne til at sikre projekternes gennemførelse og den lokale forankring, men kan ikke påtage sig at løse opgaven uden ekstern finansiering.

Danmarks Jægerforbund anbefaler:

- At der iværksættes en inkluderende proces rettet mod ejere af ejendomme med herlighedsværdi og rekreative formål som en del af udtagningsindsatsen.
- At der afsættes midler til rådgivning og facilitering af lodsejerdialog med lodsejere der har erhvervet deres ejendom med rekreative formål.
- At ekspropriation kun kan anvendes, når alle muligheder for frivillige aftaler er udtømt, og at dette dokumenteres.
- At der sikres fuld og retfærdig erstatning, som inkluderer rekreative og personlige værdier.
- At der indføres transparens og begrænsninger for videresalg af eksproprierede arealer.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at de i høringsudkastets § 10 og § 78 (nu § 11 og § 65) foreslåede bestemmelser om ekspropriation, herunder erstatninger efter ekspropriation, vil foretages i overensstemmelse med grundlovens § 73. Dette betyder blandt andet, at ekspropriation alene kan ske mod fuldstændig erstatning.

I praksis vil det indebære, at en række forhold indgå i vurderingen af erstatningens størrelse ved, herunder konsekvenser for ejendommens samlede værdi og eventuelle konsekvenser i forhold til ejendommens brugsværdi ved ekspropriation efter den foreslåede hjemmel i høringsudkastets § 78 (nu § 65).

I forhold til den forventede anvendelse af den foreslåede bestemmelse om ekspropriation i lovforslagets skal fremhæves, at bestemmelsen forventes anvendt meget restriktivt. Som det fremgår af lovbemærkningerne forudsættes, at alle andre mindre indgribende muligheder har været

afsøgt, at der er tale om enkelte lodsejere der blokerer for et større udtagningsprojekt, og at der er tale om mindre arealer, der er afgørende for effekten af et større areal. Det er endvidere forventningen, at bestemmelsen som udgangspunkt ikke vil blive anvendt til opkøb af arealer og ejendomme, men primært vil blive anvendt til pålægge restriktioner på arealerne i form af f.eks. forbud mod omlægning af arealer samt krav om at arealerne skal vådgøres. Dette betyder også, at arealerne som udgangspunkt vil forblive som lodsejerens ejendom og således ikke skulle videresælges til f.eks. fonde eller kommuner.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal fremhæve, at udgangspunktet i udtagningsindsatsen er frivillighed og at hovedparten af udtagningsindsatsen sker med kommuner og Naturstyrelsen som projektmagere. Det er dog erfaringen, at udtagningsprojekter som foretages udgangspunkt i tæt dialog med berørte lodsejere og andre relevante aktører.

I forhold til Danmarks Jægerforbunds bemærkninger om behovet for lokal inddragelse og forbundets bistand i forbindelse med udtagningsprojekter, herunder behovet for finansiering, kan der henvises til, at der allerede i dag er muligheder for få gratis bistand gennem udtagningskonsulenterne som kan rådgive i forhold til en række forhold omkring udtagningsprojekter.

Bemærkningerne har ikke ført til ændringer i lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening støtter op om, at der foreslås mulighed for ekspropriation for at gennemføre udtagningsprojekter med klimahensyn. Dog bør muligheden kun bør anvendes, når enkelte lodsejere blokerer for større projekter af væsentlig klimamæssig betydning.

DN anbefaler, at der udarbejdes klare, gennemsigtige kriterier for, hvornår ekspropriation kan bringes i anvendelse, så der undgås spekulation fra enkelte lodsejere, og at processen ledsages af tidlig inddragelse af lodsejere for at sikre så høj frivillighed som muligt.

DN bemærker endvidere, at der medio 2026 skal kunne træffes beslutning om "øget statsligt opkøb og/eller midlertidigt øget regulering fra 2027 baseret på ny reguleringsmodel. … Evt. øget opkøb skal være effektueret hurtigst muligt og senest i 2028 og kan om nødvendigt sikres via ekspropriation, så målopfyldelse kan sikres senest i 2030." Ministeriet bedes bekræfte, at der i lovforslaget eller i anden relevant lovgivning er tilstrækkelig lovhjemmel til at ekspropriere relevante arealer til natur eller til skov for at nå målene i Aftale om et Grønt Danmark.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at bestemmelsen om ekspropriation i høringsudkastets § 78 (nu § 65) forventes at blive anvendt yderst restriktivt og primært i forbindelse med at enkelte lodsejere blokerer for større udtagningsprojekter med væsentlig reduktionseffekt i forhold til klima. Det er vurderingen, at den forventede restriktive anvendelse også vil betyde, at lodsejere som udgangspunkt ikke kan forventes at blive eksproprieret og dermed reducere risikoen for at der opstår evt. spekulation.

I forhold til tidlig inddragelse af lodsejere kan det fremhæve, at udgangspunktet i udtagningsindsatsen er frivillighed, og at hovedparten af udtagningsindsatsen sker med kommuner og Naturstyrelsen som projektmagere. Det er styrelsens erfaring, at udtagningsprojekter som udgangspunkt foretages i tæt dialog med berørte lodsejere og andre relevante aktører.

For så vist angår spørgsmålet om lovforslaget eller i anden relevant lovgivning findes en lovhjemmel til at ekspropriere arealer til natur eller skov skal det fremhæves, at der med lovforslaget alene stilles forslag om hjemmel til ekspropriation i forbindelse med iværksættelse foranstaltninger efter lovforslaget, der er nødvendige fore at varetage de hensyn, der fremgår af lovforslagets § 1, også selvom dette vil indebære ekspropriation, jf. høringsudkastets § 10 (nu § 11), og i forbindelse med lavbundsprojekter med klimaformål, jf. høringsudkastets § 78 (nu § 65).

Det ligger ikke inden for rammerne af dette lovforslag at ekspropriere ejendomme eller arealer i videre omfang end beskrevet ovenfor.

Bemærkningerne har ikke ført til ændringer i lovforslaget.

KL bemærker, at landbrugsaftalen fra 2021 nedsatte en Ekspertgruppe for udtagning af lavbundsjord. Ekspertgruppen fremlagde blandt andet en anbefaling om, at ekspropriation i lavbundsprojekter med klimaformål ligestilles med ekspropriationsmulighederne i kvælstof- og fosforvådområdeprojekter med klimaformål.

KL vil gerne betone, at arealomlægningsindsatsen er baseret på frivillighed. Ekspropriation er en indgribende og administrativt tung vej at gå, og det bør kun anvendes undtagelsesvist i de tilfælde, hvor en eller få lodsejere blokerer for klima- og samfundsmæssigt betydende projekter. Derudover er det afgørende, at lodsejere med eksproprierede arealer ikke stilles bedre end de lodsejere, der deltager i projekterne frivilligt.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at ministeriet er enig med KL om, at udgangspunktet for udtagningsindsatsen er frivillighed, og at ekspropriation efter høringsudkastets § 78 (nu § 65) alene skal anvendes undtagelsesvist. Der henvises til bemærkningerne til høringsudkastets § 78 (nu § 65), hvor det netop fremgår at den foreslåede bestemmelse skal anvendes restriktivt og som udgangspunkt alene i situationer, hvor den forventede erstatning ved ekspropriation af det pågældende areal sandsynligvis vil være lavere end ved kompensation i de frivillige ordninger.

Bemærkningerne har ikke ført til ændringer i lovforslaget.

Klimabevægelsen i Danmark bemærker, at lovforslaget indeholder mulighed for ekspropriation ved realisering af udtagningsprojekter ud fra klimahensyn. Klimabevægelsen i Danmark støtter, at der gives hjemmel til at gennemføre sådanne projekter, men ser en risiko for, at de overordnede hensyn kan fordyres eller forhales gennem retssager eller administrative klager. Derfor bør loven indeholde bestemmelser, der sikrer, at sådanne sager ikke kan misbruges til at blokere for nødvendige klimaprojekter.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at det følger af grundlovens § 73, stk. 3, 1. pkt., at ethvert spørgsmål om ekspropriationsaktens lovlighed og erstatningens størrelse kan indbringes for domstolene.

Det er således ikke muligt at afskære mulighederne for at indbringe ekspropriationsspørgsmål for f.eks. domstolene. Udgangspunktet for udtagningsindsatsen er frivillige indsatser, hvorfor at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 78 (nu § 65) i praksis vil finde begrænset

anvendelse. Der vil derfor kun i få tilfælde vil være behov for anvendelse af ekspropriationsmuligheden, som potentielt kan medføre at et projekt forsinkes som følge af en eventuel prøvelse af ekspropriationen.

Bemærkningerne har ikke ført til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at det er nyt, at man i forhold til CAP-loven indsætter mulighed for hjemmel til ekspropriation, og det er uafklaret, om det er retsstillingen i andre lande. Det er vigtigt, at ekspropriationserstatningen dækker lodsejerens fulde tab, og dette bør justeres i lovbemærkningerne.

L&F bemærker, at lovforslaget indeholder en række bemyndigelser til indgreb i lodsejerens forhold, hvorfor det ikke kan udelukkes, at der konkret eller mere generelt, afhængig af overgangsordninger og implementering af ny kvælstofregulering, vil være tilfælde, hvor reguleringen har karakter af "ekspropriationslignende" vilkår, deraf krav til hjemmel og dækning af lodsejernes fulde tab. Dette gælder uanset, at det på side 137 nederst fremgår, at der er tale om generel regulering, hvor der ikke sker overførsel af rettigheder. Ekspropriation er langt bredere end blot arealafståelse. Landbrug & Fødevarer ser gerne, at der som minimum fastsættes principper for tålegrænser direkte i loven og i overensstemmelse med den politiske aftale.

L&F bemærker, at der bør være klare retningslinjer for, hvornår en lodsejer kan siges at være så ekstraordinært hårdt ramt, at der vil være tale om ekspropriation – herunder i forhold til hvilke parametre, der skal vurderes på (driftstab, værditab eller lign.). Det er samtidig afgørende, at en vurdering af, hvorvidt der er tale om ekspropriation, foretages i forhold til den enkelte bedrift og ikke tager udgangspunkt i en sammenligning med en given gruppe af særligt hårdt ramte. Uklare formuleringer og rammesætninger kan resultere i urimeligt lange sagsbehandlingsbehandlingstider ligesom det var tilfældet med naturbeskyttelsesloven.

I forhold til fremgangsmåden til ekspropriation, bemærker Landbrug og Fødevarer, at der bør indføres en fast-track ordning i de situationer, hvor der er tvivl om, hvorvidt reguleringen udgør ekspropriative indgreb, så sager herom ikke ophobes i taksationssystemet. Det bemærkes herudover, at der er fremsat et lovforslag på dette område, hvor hovedformålet er at samle ekspropriationslovgivning et sted, så det ikke er spredt over flere love og bekendtgørelser. Såfremt bestemmelsen fastholdes og ordlyden ikke ændres, bør "fastsættelse" uddybes.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal hertil bemærke, at lovforslaget indeholder to bestemmelser, der vedrører ekspropriation. Høringsudkastets § 10 (nu § 11) indebærer, at ministeren for natur og dyrevelfærd kan iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige for at varetage de hensyn, der fremgår af lovforslagets § 1, også selvom dette vil indebære ekspropriation.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal endvidere bemærke, at reglerne i lovforslaget suppleres af kompensations- og tilskudsordninger, der iværksættes i medfør af CAP-loven.

Som det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger vedr. ekspropriationsbestemmelsens i høringsudkastets § 10 (nu § 11), så er det ministeriets vurdering, at der er risiko for, at den nye kvælstofreguleringsmodel i konkrete tilfælde på trods af en eventuel kompensation kan

indebære en så betydelig negativ økonomisk effekt for den enkelte land- eller skovbrugsvirksomhed, at det i visse tilfælde vil udgøre ekspropriation.

Det er således hensigten med den pågældende bestemmelse, at denne udgør det juridiske grundlag for gennemførelse af den nye kvælstofreguleringsmodel uanset, at den i enkelte tilfælde vil udgøre et ekspropriativt indgreb.

Det er Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds umiddelbare vurdering, at det ekspropriative indgreb, der er hjemlet i høringsudkastets § 10 (nu § 11) er væsensforskellig fra de indgreb, der er omfattet de ekspropriationsprocesregler, der finder anvendelse ved ekspropriation af og andre indgreb i rettigheder over fast ejendom, idet genstanden for indgrebet er en for landbrugs- og skovbrugsdriften central rådighedsbeføjelse – retten til at dyrke de til virksomheden hørende arealer på en sædvanlig kommerciel måde. Selve erstatningsvurderingen vil således være rettet mod indvirkningen af reguleringen og mulige supplerende kompensationsordninger på driftsøkonomien for den enkelte virksomhed. Bemyndigelsen i høringsudkastets § 10, stk. 3 (nu § 11, stk. 3), om bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved ekspropriation skal ses i lyset heraf.

Ekspropriationsvurderingen vil altid skulle foretages konkret i hvert enkelt tilfælde.

Herudover indeholder høringsudkastet i § 78 (nu § 65) forslag om etablering af hjemmel til ekspropriation i CAP-loven til understøttelsen af udtagningsindsatsen. Udtagning af lavbundsjorder forventes at hovedsagelig ske gennem de eksisterende ordninger etableret i medfør af CAP-loven, hvor lodsejere gennem frivillig deltagelse enten kompenseres økonomisk eller via jordfordeling får erstatningsjorder.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal bemærke, at det har været et ønske i forbindelse med Aftalen om et Grønt Danmark, at man skulle afsøge mulighederne for at anvende ekspropriation i relation til udtagning af lavbundsjorder af klimahensyn.

Den foreslåede bemyndigelse i høringsudkastets § 78 (nu § 65) til at fastsætte regler om bl.a. fremgangsmåden ved ekspropriation vil gøre det muligt at fastsætte regler angående proceduren for ekspropriationserstatning i forbindelse med klima-lavbundsprojekter, der følger den procedure, som anvendes i forbindelse med ekspropriationer efter naturbeskyttelseslovens § 60 for så vidt angår lignende udtagningsprojekter.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd skal endelig bemærke, at de i høringsudkastets § 10 og § 78 (nu § 11 og § 65) foreslåede bestemmelser om ekspropriation, herunder erstatninger efter ekspropriation, vil foretages i overensstemmelse med grundlovens § 73. Dette betyder blandt andet, at ekspropriation alene kan ske mod fuldstændig erstatning.

Bemærkningerne har ikke ført til ændringer i lovforslaget.

7. Regnskaber og registreringspligt m.v.

AgroPro bemærker, at reguleringen er administrativt kompleks. Bedriften skal årligt indberette virkemidler, gødningsplaner og dokumentation for at kunne bevise overholdelse af udledningsrammen. Der er risiko for, at rådgivning og kontrol bliver dyrere og mere bureaukratisk end under den gamle normmodel. En "forkert" digital registrering (efterafgrøde, markskifte, udtag) kan give bødesag eller støttefradrag.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at kravene om fortegnelser på markniveau, digital rapportering og omfattende kontrol m.v. skaber betydelige administrative og økonomiske byrder for erhvervet, uden at der foreligger dokumentation for en proportionel miljøgevinst. Reglerne indebærer et betydeligt ressourceforbrug, som udfordres yderligere af manglende digitale forudsætninger for at håndtere komplekse indberetningssystemer. Reglerne skaber risiko for fejl, som kan føre til uberettigede sanktioner. Kravet om årligt og detaljeret indberetning fratager virksomhedernes mulighed for at planlægge sædskifter og langsigtede dyrkningsstrategier, herunder for konsumafgrøder eller specialproduktion.

BL bemærker, at de samlede byrder, herunder registreringskrav, kontroludgifter og risiko for sanktioner, vil ramme især de små og mellemstore bedrifter hårdt. Lovforslaget vil dermed accelerere strukturudviklingen og svække beskæftigelsen i landdistrikterne uden tilsvarende miljøgevinst.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det er politisk bestemt i Aftale om et Grønt Danmark af 24. juni 2024, at den nuværende markregulering i 2027 erstattes af en ny udledningsbaseret markregulering baseret på nyeste oplysninger om jordens retention og med flere tilpasningsmuligheder, som vil indebære, at der ved markregulering kan opnås større kvælstofeffekt af virkemidler pr. hektar.

De erhvervsøkonomiske konsekvenser vil blive vurderet i forbindelse med udmøntningen i bekendtgørelse af den foreslåede bemyndigelse i § 6 til at fastsætte regler om foranstaltninger med henblik på varetagelse af hensyn, der fremgår af § 1.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker i forhold til § 33, stk. 5, om anvendelse af en anden værdi for det totale indhold af kvælstof og fosfor, at det bør præciseres, at virksomheder kan anvende egne dokumenterede data, når de foreligger. I den nuværende udformning er det i praksis næsten umuligt at få godkendt anvendelse af egne data for bedriften. Data fra f.eks. E-kontrol på staldniveau bør kunne anvendes som dokumentation.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den nærmere udmøntning af bemyndigelsesbestemmelsen i høringsudkastets § 33, stk. 5 (nu § 21, stk. 5), sker ved bekendtgørelse. Ministeriet er i den forbindelse opmærksom på bemærkningen.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker i relation til afmelding i gødningsregisteret, at tilbagebetaling af eventuelle afgifter bør ske inden for det samme planår. Reglerne for videresalg af handelsgødning og for oprettelse i registeret, bør fremgå klart og kommunikeres aktivt, så erhvervet kan overholde kravene. Derudover bemærkes det, at loven kræver, at afmelding skal ske senest den 31.

januar. Det vil i praksis betyde, at myndighederne modtager en række tomme gødningsregnskaber, som ikke tilfører værdi, men blot øger administrationen. Fristen bør genovervejes for at undgå unødigt bureaukrati.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det foreslås i høringsudkastets § 13, stk. 1, 1. pkt. (nu § 14, stk. 1, 1. pkt.), at en registrering i Register for Udlednings- og Gødningsregnskaber efter anmodning kan ophæves, når en virksomhed ikke længere har pligt til at være registreret efter § 12, stk. 2, eller virksomheden ikke længere ønsker at være frivilligt registreret efter § 12, stk. 4, men der er ikke indsat en frist herfor i selve forslaget til lovteksten.

Det foreslås desuden i høringsudkastets § 13, stk. 2 (nu § 14, stk. 2), at ministeren for natur og dyrevelfærd bemyndiges til at fastsætte regler om ophævelse af registrering, herunder om, hvilke oplysninger en anmodning om ophævelse af registrering skal indeholde. I forbindelse med udmøntningen heraf ved bekendtgørelse kan ministeren fastsætte regler om tidsfrister for afmelding.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændring af lovforslaget.

Dansk Skovforening bemærker, at lovforslaget rejser en række praktiske udfordringer for skovejere. Mange ejendomme har ikke arealer optegnet i markblokke eller som særskilte driftsenheder. Et krav om digital opmåling og journalføring vil være en uforholdsmæssig stor byrde. Juletræer og klippegrønt udgør en særlig udfordring, hvis der kræves opdeling på anlægsårgange, hvilket vil medføre betydelige administrative omkostninger. Mange ejere vil have behov for ekstern konsulenthjælp, hvilket er urimeligt for små skovejendomme. Dansk Skovforening anbefaler derfor en forenklet registreringsordning for små skovejendomme eller en hævet grænse for, hvornår § 29 finder anvendelse. Alternativt bør der indføres dispensation for ejendomme uden husdyrgødning og med lav gødningspåvirkning.

Dansk Skovforening bemærker videre, at det er uklart, hvordan askespredning skal dokumenteres i gødningsjournalen, og om askespredning bringer ejere i konflikt med § 29-kravet om journal og regnskabsføring. Der bør ske en klar afstemning mellem bioaskeregler og næringsnormer, herunder præcisering af hvordan askespredning indgår i gødningsregnskabet. Alternativt bør asketilbageførsel undtages fra § 29-kravet eller registreres via en særskilt ordning for skovarealer. Lovforslaget må ikke medføre, at små skovejere afskæres fra lovlige og bæredygtige tiltag som askespredning.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 29 (nu § 17) om fortegnelser ændres, således at denne nu udformes som en bemyndigelsesbestemmelse. Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd tager herefter bemærkningen til efterretning i forbindelse med en eventuel udmøntning i bekendtgørelse af bemyndigelsen i høringsudkastets § 29 (nu § 17).

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Fjordland bemærker, at det ser ud til at man i formuleringerne har glemt at skele til at gødningsåret går fra 1. januar til 31. december, og at det for mange bedrifter ikke giver faglig mening at udbringe

væsentlig med husdyrgødning efter 1. maj. Så ønsker man at videreføre en regel om maksimalt 50 % af en årsproduktion af gylle, så tvinger man jo gylle ud på markerne om efteråret. Gødningslagre for alle typer af gødning bør kunne være op til et års produktion og for dybstrøelse ½ års produktion.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at den nye udledningsbaserede model vil betyde at gødning skal udbringes senere på året i forhold til i dag. Sammenholdt med øgede mængder af biogasgylle er der behov for større opbevaringskapacitet og etablering af flere gylletanke.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 34, stk. 4, 2. pkt., (nu § 22, stk. 4, 2. pkt.) bemyndiger ministeren for natur og dyrevelfærd til at fastsætte regler om en virksomheds maksimale ultimolager af kvælstof og fosfor i materiale med gødningsværdi.

Ministeriet er opmærksom på bemærkningerne vedrørende regler om det maksimale ultimolager i forbindelse med udmøntningen af den foreslåede bestemmelse i bekendtgørelse.

Det bemærkes desuden, at det er hensigten, at den nye udledningsbaserede kvælstofregulering, som indføres med lovforslaget, ikke ændrer på, hvornår gødning må udbringes.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at landbrug, der leverer halm til pyrolyseanlæg, skal kunne fratrække fosforindholdet i halmen, når biokullet senere skal indgå i gødningsregnskabet.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 36 (nu § 24) bemyndiger ministeren for natur og dyrevelfærd til at fastsætte regler om fradrag af kvælstof og fosfor i den totale mængde kvælstof og fosfor, herunder særlige betingelser og krav til dokumentation herfor.

Ministeriet Natur og Dyrevelfærd er opmærksom på bemærkningerne vedrørende regler om fradrag af fosfor ved afsætning til pyrolyseanlæg ved udmøntningen af den foreslåede bestemmelse i bekendtgørelse. Fraført fosfor indgår generelt ikke i den gældende fosforregulering i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, da reguleringen ikke er bygget op over en balance mellem den tilførte og fraførte fosformængde. Hertil bemærkes også, at den tidligere Landbrugsstyrelse i forbindelse med høring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen i 2023 bemærkede til forslag om fradrag af fosfor i halm leveret til biogasanlæg, at det efter styrelsens vurdering ville øge kompleksiteten af fosforreglerne og administrationen heraf. Landbrugsstyrelsen tilkendegav, at efterhånden som anvendelsen af halm f.eks. til biogas eller pyrolyse øges, og efterspørgslen dermed stiger, ville styrelsen se på om der kan udvikles en administrerbar ordning, hvor de miljømæssige konsekvenser i forhold til bl.a. fosfor beskrives og adresseres.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Økologisk Landsforening hæfter sig ved, at ud over en videreførelse af nuværende krav i gødningsregnskabet, vil der med forslaget fremover skulle indberettes mange flere og mere detaljerede oplysninger om bedriften. F.eks. staldsystemer herunder oplysninger om størrelse og fysisk placering og fordeling af besætningen i staldsystemerne.

Det forekommer overvældende, hvis man fremover skal indberette (tegne?) placering af stalde og hvilke dyr, der går i hvilke stalde. Økologisk Landsforening har svært ved at se, hvordan det kan påvirke NUAR-beregningen forskelligt, om en dyretype går i stald 1 eller stald 2. Det bliver både omkostningstungt for landmanden (konsulentløn) og vil gøre det endnu mere vanskeligt selv at stå for sit gødningsregnskab som landmand. Hvis der tænkes på nedfald af ammoniak på naturområder, så har en stor del af de store husdyrbrug jo allerede en miljøgodkendelse, hvor dette er beregnet, og der er taget højde for ammoniakfordampningen.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 30, stk. 3, nr. 3 og 4 (nu § 18, stk. 3, nr. 2 og 3) indeholder bestemmelse om, at gødningsregnskabet skal angive oplysninger om husdyrbesætning og oplysninger om staldsystemer. Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af den gældende gødskningslovs § 42, stk. 2, nr. 3, som dog foreslås udbygget med oplysninger om virksomhedens staldsystemer, herunder f.eks. størrelse og fysisk placering af staldsystemer.

Den foreslåede bestemmelse anvendes i forbindelse med kontrollen med opgørelsen af virksomhedens produktion af kvælstof og fosfor i husdyrgødning, da staldsystemet har betydning for dette, jf. den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 35 (nu § 23).

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd påtænker konkret en model, hvor indtegning af staldsystemer kan genbruges fra år til år, hvilket vil mindske virksomhedens administrative omkostninger, da staldsystemerne således kun skal gentegnes, hvis der sker ændringer.

Den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 35, stk. 2 (nu § 23, stk. 2) indeholder bestemmelse om, at ministeren for natur og dyrevelfærd fastsætter regler om normer for det totale indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og om opgørelse af og dokumentation for virksomhedens besætning og staldsystemer, herunder fordelingen af besætningen i staldsystemerne.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

8. Leverandørregister for Gødningsleverancer

Biogas Danmark bemærker, at § 37 om bl.a. balanceregnskaber skal gennemtænkes grundigt for at det giver mening at sammenligne forventet indhold af næringsstoffer i gødning baseret på normer med dokumenteret indhold af næringsstoffer i gødning baseret på analyser, som biogasanlægget skal foretage hver eneste måned af den afgassede biomasse. Baseret på de månedlige analyser, som biogasanlæggene foretager, vil der i langt de fleste tilfælde være tale om forventede næringsstoffer, som ikke har været i input grundet afvigelser i den leverede husdyrgødning i forhold til det teoretisk forventede jf. normerne.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 37, stk. 3, 2. pkt. (nu § 25, stk. 3, 2. pkt.) bemyndiger ministeren for natur og dyrevelfærd til at fastsætte regler om dokumentationskrav, herunder udarbejdelse af

balanceregnskaber i nærmere opregnede tilfælde, og om opbevaring og videregivelse af dokumentationen i forbindelse med overdragelse af gødningen.

Ministeriet er opmærksom på bemærkningerne vedrørende regler om balanceregnskaber ved udmøntningen af den foreslåede bestemmelse i bekendtgørelse.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Biogas Danmark bemærker, at der i § 43 lægges op til, at tilsynsmyndigheder kan påbyde "prøvetagning, analyser og målinger af stoffer, der udsendes til omgivelserne". Biogas Danmark skal anmode om en uddybning af, i hvilke tilfælde dette kan kræves samt sammenhængen til anden lovgivning.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 43 (nu § 29) er i al væsentlighed en videreførelse af husdyrbruglovens § 53, stk. 1.

Det fremgår af bemærkningerne til den gældende husdyrbruglovs § 53, at bestemmelsen fastslår, at myndighederne har en generel adgang til at pålægge et husdyrbrug at give alle oplysninger, som har betydning for vurderingen af forureningen eller virkningen på miljøet i øvrigt.

Den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 43 (nu § 29) skal forstås i overensstemmelse med ovennævnte bemærkningerne til husdyrbruglovens § 53, stk. 1.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Biogas Danmark bemærker, at det i henhold til Affald til Jordbekendtgørelsen sikres, at biogasanlæg ikke tilføres uønskede indholdsstoffer fra affald og restprodukter. Overholdes grænseværdierne ikke, må det ikke tilføres biogasanlæg. Dermed er det ved analysekrav på ind-siden til biogasanlægget sikret, at der ikke er problemer på ud-siden. Det vil efter Biogas Danmarks opfattelse være særdeles uheldigt, hvis der med nærværende lovforslag skabes usikkerhed om dette.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeren for natur og dyrevelfærd i den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 37, stk. 3, 2. pkt. (nu § 25, stk. 3, 2. pkt.) bemyndiges til at fastsætte regler om dokumentationskrav, herunder udarbejdelse af balanceregnskaber i nærmere opregnede tilfælde, og om opbevaring og videregivelse af dokumentationen i forbindelse med overdragelse af gødningen.

Det er hensigten, at der i medfør af den foreslåede bestemmelse kan fastsættes regler om, at gødningsleverandører, herunder anlæg, skal udarbejde et balanceregnskab for til- og fraførsel af næringsstofholdig gødning. Det er således alene indholdet af næringsstoffer i gødningen i ind- og udgangsmaterialet, som er omfattet af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse.

Det bemærkes, at bestemmelsen er en bemyndigelse, og at den eventuelle nærmere udmøntning først vil ske i bekendtgørelse.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at balanceregnskab for biogasproduktion og forbrug er et godt og tiltrængt tiltag, som kan skabe bedre overblik. Men uden indførelse af bagatelgrænser vil det blive et administrativt mareridt for både virksomheder og myndigheder.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at indførelse af bagatelgrænser kan tages til efterretning ved udmøntningen af den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 37, stk. 3, 2. pkt. (nu § 25, stk. 3, 2. pkt.) i bekendtgørelse.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Flex Fertilizer bemærker, at leverandørregistreringerne kan spares væk ved at pålægge brugeren af gødning at registrere, hvor meget N og P denne køber, samt primo- og ultimolager. Dette gør brugerne af gødning i forvejen, hvorfor leverandørregistreringen er unødvendigt dobbeltarbejde. Det vil gøre det billigere at udvikle og sælge nye præcisionsgødninger, og på den måde skubbe udviklingen i en mere bæredygtig retning, og vil samtidig gøre det billigere for landmændene at købe gødning. De høje gebyrer og krav til registrering betyder, at små specialprodukter må opgives, hvorfor landmændene må bruge mindre optimale standardløsninger. Forenklingen vil derudover kunne spare årsværk hos kontrolmyndigheden.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at lovforslaget viderefører reglerne i den gældende gødskningslov om leverandørregisteret.

Det er ministeriets vurdering, at leverandørregister for gødningsleverancer sammen med gødningsregnskaberne skaber et overordnet regnskab over anvendelsen og transaktionerne af gødning i Danmark. Data fra Leverandørregister for gødningsleverancer leveres videre til virksomhedernes gødningsregnskaber og er dermed med til at skabe et overblik over den enkelte virksomheds tilgængelighed af næringsstoffer. Leverandørregister for gødningsleverancer udgør derfor et vigtigt instrument for Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs kontrol med virksomhedernes forbrug af næringsstoffer.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Økologisk Landsforening bemærker, at de er usikre på, om landmænd, der afgiver husdyrgødning til andre landmænd også bliver omfattet af kravet om at være registreret i Leverandørregister for gødningsleverancer. Hvis afgivelse af husdyrgødning er omfattet, bliver det meget bureaukratisk. I lovbemærkningerne til § 14 (se side 303-304) henvises til § 3 i den nugældende Gødskningslov i forhold til, hvem der er omfattet af pligten til at være registreret i registeret. Økologisk Landsforening antager, at det betyder, at almindelig udveksling af husdyrgødning ml. landmænd heller ikke i fremtiden bliver omfattet af krav til registrering i det nye Leverandørregister for gødningsleverancer.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det er hensigten, at gældende ret vedrørende Leverandørregister for gødningsleverancer videreføres. Det er således hensigten, at leverancer mellem virksomheder, som begge er registreret i Register for Udlednings- og Gødningsregnskab, skal følge reglerne om en gødningskvittering og ikke reglerne om indberetning i Leverandørregister for gødningsleverancer.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

9. Administrative bestemmelser

9. 1. Delegation og klage

AgroPro bemærker, at manglende klageadgang kan resultere i dyre og langvarige sager, og at der reelt ikke er en effektiv klageadgang.

Danske Advokater bemærker, at det er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at klageadgang over afgørelser om påbud om blandt andet driftsstop og genopretning i § 39 afskæres, selvom det er en videreførelse af husdyrbruglovens regler. Tilsvarende gælder for § 40, der vedrører myndighedens adgang til at foretage foranstaltninger for den ansvarliges regning, og § 55, der vedrører afgørelser, der enkeltvis er af mindre betydning for beskyttelsen af natur, miljø og landskab. Danske Advokater mener ikke, at klageadgang bør afskæres i disse tilfælde, da det svækker retssikkerheden og tilliden til regelsættet.

Danske Advokater bemærker videre, at § 60 giver ministeren en alt for bred beføjelse til at afskære klageadgangen for afgørelser truffet af en myndighed under ministeriet. Det er uklart, hvilke afgørelser, der er tale om, og konsekvenserne af bemyndigelsen kan ikke forudses.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at afgørelser omtalt i § 39, stk. 2, bør kunne indbringes for en uafhængig klageinstans eller for domstolene. Retten til at få en sag prøvet er grundlæggende i et retssamfund og understøtter princippet om, at alle parter skal kunne få deres sag vurderet på ny.

BL bemærker, at klageadgangen bliver tung og omkostningskrævende, hvis det alene er domstolene der kan prøve sagerne.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at de foreslåede bestemmelser i høringsudkastets §§ 39 og 40 (nu lovforslagets §§ 26 og 27), er en videreførelse af husdyrbruglovens §§ 48 og 49 for så vidt angår gødningsanvendelse.

De pågældende bestemmelser er meget konkret begrundede, og angår henholdsvis de håndhævelsesskridt, der kan tages i anvendelse, når det er konstateret et ulovligt forhold, og den kompetente myndigheds pligt til at foretage selvhjælpshandlinger, hvor der er alvorlig fare for sundheden eller hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse.

Det er Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds vurdering, at bestemmelserne kun anvendes undtagelsesvis. Prøvelse af de pågældende sager ved de almindelige domstole er ikke afskåret. Det er alene prøvelse i det administrative system, der er udelukket.

De foreslåede bestemmelser i høringsudkastets §§ 55 og 60 om afskæring af klageadgangen til anden administrativ myndighed er bemyndigelsesbestemmelser (nu §§ 46 og 47). Den nærmere udmøntning af de foreslåede bestemmelser vil blive fastsat ved bekendtgørelse.

Bestemmelsen i høringsudkastets § 55 (nu § 46) er en videreførelse af den gældende husdyrbruglovs § 78. Hensigten med bestemmelsen er, at ministeren for natur og dyrevelfærd tillægges en generel bemyndigelse til at lade de kommunale myndigheder træffe den endelige beslutning i visse mindre sager. En række sager af mindre betydning for beskyttelsen af natur, miljø og landskab vil med rimelighed kunne afgøres endeligt af kommunalbestyrelsen som den myndighed, der har det lokale kendskab til forholdene.

Bestemmelsen i høringsudkastets § 60 (nu § 47) er en videreførelse af den gældende gødskningslovs § 47, stk. 3, og den gældende husdyrbruglovs § 63. Det er som hovedregel ikke hensigten at udnytte bemyndigelsen til at fravige princippet om, at der kan klages til den overordnede myndighed, men derimod at gøre det muligt at afskære klageadgang i de situationer, hvor der ellers vil være mulighed for at få prøvet afgørelser i tre instanser.

Det bemærkes, at der vil være mulighed for at indbringe forvaltningens afgørelser for domstolene, hvor der som klart udgangspunkt er mulighed for prøvelse i to instanser.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Danske Advokater bemærker videre, at der i forlængelse af lovforslagets § 54 om klageadgang til Miljø- og Fødevareklagenævnet, ikke er fastsat regler, der regulerer den situation, hvor myndigheden "smøler" med videresendelse af klager, herunder om konsekvenserne ved ikke at videresende klagerne til nævnet. Erfaringsmæssigt kan dette være en udfordring, når der skeles til andre regelsæt, hvor der er klageadgang til f.eks. Miljø- og Fødevareklagenævnet. Der opfordres derfor til at indsætte bestemmelser, der forpligter myndigheden til at videregive klagen indenfor en bestemt tidsfrist.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at bestemmelsen i høringsudkastets § 54 (nu lovforslagets § 45) er en videreførelse af husdyrbruglovens § 77, stk. 1. Det fremgår af høringsudkastets § 54, stk. 2, at myndigheden skal, hvis den vil fastholde afgørelsen, snarest og som udgangspunkt ikke senere end 3 uger efter modtagelsen af klagen videresende klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at det fremstår uklart, hvordan klageadgangen skal forstås i forhold til de ordninger, der betegnes som frivillige. Der bør præciseres, om overholdelse af regler udstedt i medfør af gødskningslovens § 47, stk. 1, fortsat er underlagt de almindelige klageregler, eller om den frivillige deltagelse samtidig indebærer fraskrivelse af retten til administrativ prøvelse.

Lovforslaget regulerer ikke de såkaldte frivillige tilskudsordninger og dermed heller ikke klageadgangen for disse eventuelle tilskudsordninger. I stedet kan tilskudsordninger på området etableres efter CAP-loven, der indeholder adgang til at klage i lovens § 27.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at det bør fremgå tydeligt, i hvilket omfang afskæring af klageadgang kan anvendes, og hvordan den sikrer overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige principper om klageadgang, partshøring og genoptagelse.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det ikke er i strid med de forvaltningsretlige regler, at afskære adgangen til at få efterprøvet en afgørelse administrativt.

For så vidt angår sager om f.eks. overtrædelse af reglerne om udledningskvoten, så vil disse kunne efterprøves ved de almindelige domstole som en straffesag. Derved opretholdes muligheden for at få prøvet sin sag i to instanser.

Forvaltningslovens bestemmelser om partshøring berøres ikke af afskæringen af en eventuel klageadgang, ligesom den ulovhjemlede adgang til at få genoptaget sager heller ikke påvirkes af, at den almindelige adgang til administrativ 2. instans prøvelse er afskåret.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at muligheden for at fastsætte formkrav til klager kan skabe retssikkerhedsmæssige udfordringer. Det bør præciseres, hvordan der sikres adgang til klage for atypiske sager, og hvordan borgernes ret til at få behandlet deres klager opretholdes i overensstemmelse med forvaltningslovens principper.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det fremgår af høringsudkastets § 60, stk. 1, 2. pkt. (nu § 47, stk. 1, 2. pkt.), at ministeren kan fastsætte regler om indgivelse af klager, herunder om formkrav til klagen.

Den eventuelle udmøntning af bestemmelsen sker ved bekendtgørelse. Den foreslåede bestemmelse indebærer, at der kan fastsættes krav om afgivelse af nogle specifikke oplysninger om f.eks. den konkrete klager.

Det bemærkes, at ministeren for natur og dyrevelfærd kan dispensere fra reglerne i en eventuel bekendtgørelse i særlige tilfælde, og vil således også i atypiske tilfælde kunne tage højde for dette.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at beskrivelsen af afskæring af klareadgang på side 205 vedrørende husdyrbrugloven er uklar, da det fremgår, at bemyndigelsen til at afskære klageadgang efter husdyrbruglovens § 63, stk. 2, ikke er udnyttet, mens det samtidig fremgår, at bestemmelsen er udnyttet i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det fremgår af lovforslaget, at afskæring af klageadgang efter husdyrbruglovens § 63, stk. 2, ikke er udnyttet. Det fremgår videre af lovforslaget, at der i husdyrbruglovens § 78, er givet bemyndigelse til at afskære klageadgangen for afgørelser, der enkeltvis er af mindre betydning for beskyttelsen af natur, miljø og landskab. Det er bemyndigelsen i husdyrbruglovens § 78, der er udnyttet i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at lovforslagets § 60, stk. 2, udvider ministerens beføjelser markant. At ministeren kan ændre andre myndigheders afgørelser uden klage, betyder i praksis, at afgørelser ikke længere har en stabil retskraft, hvilket udfordrer princippet om adskillelse mellem administrativ og politisk myndighed og kan skabe usikkerhed. Når ministeren samtidig bevarer fuld instruktionsbeføjelse over underliggende myndigheder, opstår der en risiko for, at afgørelser kan blive genstand for politisk styring frem for faglig vurdering. Der bør derfor fastlægges klare rammer for, hvornår og hvordan denne adgang kan udnyttes, samt hvilke sager der fortsat skal have uafhængig administrativ prøvelse.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at med den foreslåede bestemmelse høringsudkastets § 60, stk. 2 (nu § 47, stk. 2), vil ministeren for natur og dyrevelfærd få mulighed for at delegere administrationen eller dele af administrationen til andre offentlige myndigheder eller institutioner.

Afgørelser efter lovforslaget vil blive truffet i overensstemmelse med lovforslagets relevante regler samt relevante regler i andre love, f.eks. forvaltningsloven. Dette gælder uanset om afgørelsen træffes i Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd eller delegeres til anden offentlig myndighed.

Ministeren for natur og dyrevelfærd vil bevare sine beføjelser, herunder instruktionsbeføjelsen, på de områder, der uddelegeres til andre statslige myndigheder eller institutioner, da disse funktionelt vil høre under den pågældende minister. Ministeren vil dermed også kunne ændre de andre statslige myndigheder eller institutioners afgørelse, uden at der foreligger klage.

Det bemærkes, at selv uden den foreslåede bestemmelse vil instruktionsbeføjelsen samt beføjelsen for en overordnet myndighed til at ændre en underordnet myndigheds afgørelse følge af almindelige forvaltningsretlige regler.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) anbefaler, at ordlyden "udgangspunkt" udgår i § 54, stk. 2, 2. pkt., så lovens hensigt med hurtig stillingtagen til evt. genbehandling eller klagesagsbehandling hos rekursinstans opnås.

L&F gør opmærksom på, at det kan være relevant fremadrettet at kunne klage over fastsættelse af udledningskvoter, og opfordrer derfor ministeriet til at overveje, om sådanne afgørelser bør være omfattet af klageadgang. Desuden savner L&F en nærmere beskrivelse af, hvilke afgørelser der konkret tænkes afskåret fra klageadgang, samt hvilke afgørelser der ikke længere vil være afskåret. På side 390 er det alene angivet, at man forventer at videreføre § 23 i bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelser.

For så vidt angår klagebestemmelsen i lovforslagets § 54 (nu § 45), så skal Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd hertil bemærke, at der tale om en standardbestemmelse på det meste af ministerområdet, der blev indsat i forbindelse med oprettelsen af Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Afskæring af klageadgangen i medfør af høringsudkastets §§ 55 og 60 (nu §§ 46 og 47) fastsættes ved bekendtgørelse.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

9.2. Gebyr

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at det bør præciseres, at gebyrer alene må dække udgifterne til selve kontrollen og ikke anvendes til generel myndighedsdrift eller administration.

Flex Fertilizer bemærker, at gebyrer kun må dække selve kontrollen eller tilsynet, og ikke myndighedsdriften eller administrationen.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 49 (nu § 42) om bemyndigelse til at fastsætte gebyrer til hel eller delvis dækning af de kommunale myndigheders omkostninger ved administration og tilsyn i forbindelse med loven, er en videreførelse af bestemmelsen i den gældende husdyrbruglovs § 72.

Gebyrfastsættelsen sker i overensstemmelse med reglerne i budgetvejledningen og vejledning om prisfastsættelse, og inden for de rammer, der er udstukket af Højesteret ved dom af 29. juni 1993, optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1993, side 757 ff.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

9.3. Administrative bødeforelæg

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at tvangsbøder bør udgå af lovforslaget, idet der er tale om en meget vidtgående udvidelse af mulighederne for at pålægge sanktioner. Det bemærkes endvidere, at der bør gives begrundelse og eksempler på, i hvilke situationer der vil gives påbud allerede fra det tidspunkt, hvor det er åbenlyst, at der vil ske en overtrædelse.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at tvangsbøder ikke er en strafferetlig sanktion, men et middel til at gennemtvinge en handlepligt.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd finder det hensigtsmæssigt, at påbud meddelt for f.eks. manglende indsendelse af oplysninger til udlednings- og gødningsregnskaberne, hvor virksomheden ikke reagerer på tilsynsmyndighedens henvendelser om indsendelse heraf, kan følges op med administrative tvangsbøder, indtil indsendelse sker.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

9.4. Adgang uden retskendelse

Danske Advokater bemærker, at der med § 48, stk. 1, er tale om en ganske vidtgående adgang, der kun bør udnyttes undtagelsesvis uagtet at hjemlen også findes i gødskningsloven og husdyrbrugloven i dag. Danske Advokater mener, at principperne om proportionalitet og varsling samt forholdet til blandt andet retssikkerhedsloven, bør indskrives direkte i lovteksten. Dette vil blandt andet styrke gennemsigtigheden.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen om adgang uden retskendelse i høringsudkastets § 48 (nu § 41), at kontrollen vil skulle gennemføres i overensstemmelse med relevante regler i retssikkerhedsloven, herunder proportionalitetsprincippet i lovens § 2 og reglerne om varsling i § 5.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at det vil være mere rimeligt og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt, at der kræves retskendelse, før adgang gives til private boliger eller udlejede ejendomme. Alternativt bør adgang uden retskendelse alene gælde virksomhedens produktions- og

driftsområder. Det vil skabe en bedre balance mellem kontrolhensyn og borgernes grundlovssikrede ret til beskyttelse af hjemmet.

BL bemærker, at adgangen til økonomiske og regnskabsmæssige forhold bør præciseres i forhold til, hvilken relevans oplysningerne har for miljøpåvirkning.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 48 (nu § 41) om adgang uden retskendelse viderefører gødskningslovens § 51 og husdyrbruglovens § 71.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i lyset af grundlovens § 72 og de særlige forhold, der gør sig gældende på landbrugsområdet, hvor de kontrollerende myndigheder skal havde adgang til at efterse dokumenter m.v. på lokaliteter, hvor en opdeling i en forretningsmæssig del og en privat del ikke er mulig.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Flex Fertilizer bemærker, at bestemmelsen umuligt kan være i tråd med menneskerettighederne og den private ejendomsrets ukrænkelighed. Der må som minimum skulle foreligge begrundet mistanke og en retskendelse.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at der i lovforslaget gives hjemmel til, at der kan foretages kontrol hos virksomheder uden retskendelse. Bestemmelsen skal sikre, at myndighederne effektivt kan kontrollere overholdelsen af loven og de i medfør heraf udstedte regler uden først at skulle indhente en retskendelse i de tilfælde, hvor en opdeling af en lokalitet i en forretningsmæssig del og en privat del ikke er mulig. Ved anvendelse af bestemmelsen finder retssikkerhedsloven ligeledes anvendelse.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

9.5. Digitalisering og kontrol

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at satellitbaseret kontrol og automatiseret sagsbehandling kan kun anvendes retssikkerhedsmæssigt forsvarligt, hvis der sikres fuld gennemsigtighed, adgang til indsigt i datagrundlaget og mulighed for manuel efterprøvelse. Der skal være mulighed for korrektioner af fejl – også når disse ikke opfanges af satellitterne. Manglen på klare retningslinjer for datavalidering og fejlmargin øger risikoen for fejlagtige afgørelser, som kan få betydelige økonomiske konsekvenser. Satellitkontrol er et skridt mod øget overvågning uden tilstrækkelig retssikkerhed.

BL finder det stærkt problematisk, at lovforslaget åbner mulighed for, at afgørelser kan træffes alene ved automatisk behandling. Dette vil underminere retssikkerheden og fjerne muligheden for menneskelig vurdering i sager, hvor individuelle forhold er afgørende. Automatisering må aldrig erstatte det nødvendige skøn og ansvar.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at de generelt bakker op om at udnytte mulighederne i den teknologiske udvikling, herunder anvendelse af satellitbaseret kontrol, men det kræver, at dette

også skaber smartere regulering, mere vejledning frem for kontrol og sanktioner, omkostningsbesparelser for landmændene, og at retssikkerheden er i orden.

L&F bemærker, at der i afsnittet om kontrol bør indsættes hjemmel til indførelse af bestemmelser om adgang til at påberåbe sig force majeure og usædvanlige omstændigheder.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det er fastsat i Aftale om Implementering af et Grønt Danmark af 18. november 2025, at regeringen kommer med et oplæg til et styrket kontrolregime. Det kan f.eks. omfatte typen (f.eks. satellitkontrol) og omfanget af kontrol, bagatelgrænser og sanktioner.

Lovforslaget regulerer ikke direkte brugen af satellitbaseret kontrol eller automatiseret sagsbehandling. Lovforslaget er formuleret "teknologineutralt" og kan således rumme implementering af nye og fremtidige teknologier, herunder f.eks. kontrol via satellit.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

9.6. Samkøring af oplysninger i kontroløjemed

Datatilsynet bemærker, at det ved samkøring af personoplysninger er afgørende, at de generelle principper for databeskyttelse i databeskyttelsesforordningens artikel 5 iagttages. Datatilsynet henviser i den forbindelse bl.a. til kravet om dataminimering. Datatilsynet henstiller til, at der foretages en vurdering af (u)forenelighed med databeskyttelsens regler herom.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet har indarbejdet bemærkningerne om dataminimering i lovforslagets bemærkninger. Desuden bemærkes det, at det sikres inden datasamkørslen, at det vil ske i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens artikel 5.

9.7. Medvirken ved kontrol

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at der bør fastlægges klare grænser for, hvilke data og enheder der omfattes. Ligeledes bør det præciseres, hvordan man forholder sig, hvis virksomhedsejer eller ansvarlig ikke er til stede under kontrollen.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 47 (nu § 40) om medvirken ved kontrol er en videreførelse af gældende ret, som dog foreslås tilpasset, således at den ensrettes med bestemmelser på Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds område, som eksempelvis § 15 i CAP-loven.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

9.8. Offentliggørelse af kontrolresultater

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at offentliggørelse af kontrolresultater er urimeligt, når der allerede er mulighed for aktindsigt og offentlighed efter de eksisterende regler. En generel offentliggørelse af kontroloplysninger vil skabe risiko for hetz mod erhverv, skade tilliden mellem myndigheder og erhvervsdrivende, samt medføre en væsentlig administrativ meropgave.

Danske Advokater bemærker, at udnyttelse af bemyndigelsen i § 50, stk. 1 betyder, at der kan offentliggøres forhold om sanktioner pålagt juridiske og fysiske personer, selvom det senere viser sig, at sanktionerne f.eks. ikke har været udstedt med rette og dermed bortfalder. Danske Advokater finder dette stærkt bekymrende, særligt hvis det senere viser sig, at der ikke er grundlag herfor. Offentlighedens interesse i offentliggørelse overstiger efter Danske Advokaters opfattelse ikke beskyttelsen af den enkelte borger og virksomhed, og det bør som minimum sikres, at sager, der ikke endeligt er afgjort af klagenævn eller domstole, ikke offentliggøres. Danske Advokater mener, at det bør indskrives direkte i lovteksten, at der ikke vil ske offentliggørelse af sager om overskridelse af foranstaltninger fastsat i medfør af den foreslåede § 6, der har medført politianmeldelse eller er blevet indbragt for domstolene som straffesag.

Flex Fertilizer bemærker, at offentliggørelsen næppe er i tråd med menneskerettighederne, særligt ikke hvis myndighedernes vurdering er bestridt. Flex Fertilizer bemærker også, at det bør fremgå, at klage ved oplysning om indberetning vil have opsættende effekt i forhold til offentliggørelsen.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at det bør fremgå, at bemyndigelsen til offentliggørelse af kontrolresultater kun er en mulighed ift., hvad der allerede fremgår af den nuværende bemyndigelse, herunder at det ikke er en udvidelse ift. regler, der overføres fra husdyrbrugloven.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at der er tale om en videreførelse af gældende ret.

Formålet med den foreslåede offentliggørelsesordning er at sikre en åbenhed og gennemsigtighed om forhold af betydning for miljøet, ved at offentligheden sikres adgang til oplysninger vedrørende gødningsanvendelsen.

Vurderingen af, om bemyndigelsesbestemmelsen skal udnyttes til at etablere en offentliggørelsesordning på et bestemt område, vil ske med udgangspunkt i de kriterier, som er anbefalet i betænkning nr. 1516/2010 om offentlige myndigheders offentliggørelse af kontrolresultater, afgørelser m.v.

Det bemærkes i øvrigt, at de allerede iværksatte offentliggørelsesordninger for kontrolresultater på områder, herunder offentliggørelsen af gødningsregnskaberne, efter ministeriets vurdering er i overensstemmelse med de relevante databeskyttelsesregler.

Datatilsynet bemærker for så vidt angår lovforslagets § 50 om offentliggørelse af kontroloplysninger, at de databeskyttelsesretlige regler skal overholdes i forbindelse med offentliggørelsen og behandlingen af personoplysninger. Datatilsynet forudsætter at blive hørt ved udarbejdelse af forskrifter, som måtte blive fastsat i medfør af lovforslagets § 50, hvis disse har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd vil sikre, at der i forbindelse med offentliggørelse og behandlingen af kontroloplysninger tages hensyn til de databeskyttelsesretlige regler.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

10. Sanktioner, konfiskation og andre retsfølger end straf m.v.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at det fremstår problematisk, at der er behov for en forlænget forældelsesfrist, fordi lovgivningen og de tilknyttede modeller vurderes komplekse og tidskrævende at administrere.

Landbrug & Fødevarer (L&F) skal opfordre til, at den gældende forældelsesfrist på 4 år videreføres for overtrædelser af gødningsanvendelsesregler og andre forhold, der tidligere har været reguleret af gødskningsloven. L&F savner derudover en klar beskrivelse af hvordan forældelsesfristen kan afbrydes. Det bør klart fremgå, at hensigten er, at nuværende praksis videreføres, således at forældelsesfristen regnes fra tidspunktet for den sidste udbringning af gødning i den relevante planperiode.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker, at den foreslåede forældelsesfrist finder anvendelse på det meste af lovgivningen på natur- og miljøområdet, og det er ministeriet vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt, at der gælder ensartede regler for strafansvaret for overtrædelse af samtlige strafbelagte regler i lovforslaget.

Afbrydelse af forældelsesfristen sker efter de almindelige strafferetlige regler, som f.eks. når en mistænkt gøres bekendt med en sigtelse.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at det rejser alvorlige retssikkerhedsmæssige spørgsmål, at strafansvar og miljøansvar baseres på modelberegninger frem for faktiske målinger uden mulighed for at efterprøve rigtigheden af beregningen. Der bør indføres en klar adgang til udfordringsret, hvor virksomheder kan fremlægge egne målinger eller sagkyndig dokumentation som modbevis.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det i en eventuel straffesag for overtrædelse af lovforslagets strafbelagte regler eller regler fastsat i medfør af lovforslaget, herunder reglerne om basisudvaskningsgrænsen og udledningskvoten, er muligt at bestride de faktiske oplysninger, som ligger til grund for straffesagen. Det henhører under domstolene at vurdere de faktiske omstændigheder i straffesagen.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker i forhold til lovens mulighed for straf for "fare for skade på natur, dyr eller planter", at en sådan formulering, hvor der ikke kræves konkret skade, men alene en potentiel risiko, er problematisk i forhold til grundlæggende retsprincipper og proportionalitet.

Flex Fertilizer bemærker, at sanktionering med bøde eller fængsel for "fare for skade på natur, dyr og planter" virker som en overtrædelse af menneskerettighederne, idet der reelt ingen skade er sket.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det foreslås i høringsudkastets § 66, stk. 2 (nu § 53, stk. 2), at straffen for overtrædelse af visse regler overført fra husdyrbrugloven til lovforslaget kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

1) voldt skade eller fremkaldt fare for skade på natur, dyr, planter eller mennesker eller de øvrige interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. lovens § 1, herunder luft, vand, og jord, eller

2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Det foreslås endvidere i høringsudkastets § 66, stk. 3, 2. pkt. (nu § 53, stk. 3, 2. pkt.), at ministeren for natur og dyrevelfærd kan fastsætte regler om, at straffen for overtrædelse af regler fastsat i medfør af §§ 7-9, kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

1) voldt skade eller fremkaldt fare for skade på natur, dyr, planter eller mennesker eller de øvrige interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. lovens § 1, herunder luft, vand, og jord, eller

2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Bestemmelserne medfører, at det i forbindelse med straffens udmåling kan indgå som en skærpende omstændighed, at den strafbare overtrædelse har voldt skade eller fremkaldt fare for skade på natur, dyr, planter eller mennesker eller de øvrige interesser, som loven tilsigter at beskytte. Handlingen om at fremkalde fare for skade på natur, dyr, planter eller mennesker eller de øvrige interesser, som loven tilsigter at beskytte, er således ikke i sig selv strafbelagt.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at muligheden for fængselsstraf bør ledsages af klare kriterier for, hvornår modelbaserede beregninger kan danne grundlag for straf, og hvordan disse kan efterprøves. Fængselsstraf ved grov uagtsomhed fremstår uforholdsmæssig.

Det bemærkes, at den foreslåede straframme i forhold til fængselsstraf svarer til reglerne i husdyrbrugloven, men rejser spørgsmål om proportionalitet, når der alene er tale om beregningsbaserede overskridelser. Det bør derudover afklares, hvordan ligebehandling sikres på tværs af kilder til næringsstofudledning som f.eks. overløb fra renseanlæg.

Rådgivernes potentielle ansvar skærpes, uden at det præciseres, hvordan ansvar og forsikringsdækning fordeles mellem virksomhed og rådgiver. Der er behov for nærmere afgrænsning af ansvarsplaceringen i tilfælde, hvor beregninger senere viser sig fejlbehæftede.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at med den foreslåede overførsel af reglerne om anvendelse af gødning i husdyrbruglovens §§ 5 a-5 c til lovforslaget, jf. lovforslagets §§ 7-9, vil overtrædelser af regler fastsat i medfør af de overførte regler fremover blive straffet efter lovforslagets regler. Der foreslås indsat en bemyndigelse til, at ministeren for natur og

dyrevelfærd kan fastsætte regler om at lade straffen for overtrædelse af regler fastsat i medfør af de regler, som overføres fra husdyrbrugloven, stige til fængsel.

Overtrædelse af regler om udledningskvote og basisudvaskningsgrænsen, som vurderes ud fra en estimering af markernes udledning og udvaskning af kvælstof ved hjælp af en beregningsmodelformel, er således ikke omfattet af bestemmelserne om fængselsstraf.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker, at det bør præciseres, hvilken rigsrevisionsbemærkning der danner grundlag for strafbestemmelsen for manglende registrering til Leverandørregister for gødningsleverancer, og hvordan den nye kontrolmetode adskiller sig fra de eksisterende. Der forudsættes klare informations- og overgangsordninger, så førstegangsforseelser undgås, og virksomheder kan nå at tilpasse sig de nye krav.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det af Rigsrevisionens beretning om tilsyn med landbrugets udledning af kvælstof og gødning af oktober 2024 i afsnit 2.1 fremgår, at Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs grundlag for kontrol med gødning ikke er tilfredsstillende. Rigsrevisionens undersøgelse har bl.a. vist, at styrelsen ikke har et helt tilstrækkeligt overblik over bl.a. leverandører, som styrelsen skal føre kontrol med.

For at sikre en tilstrækkelig adfærdsregulerende virkning for den registreringspligtige gødningsleverandør, har ministeriet fundet det hensigtsmæssigt, at der i overensstemmelse med den gældende straffebestemmelse for overtrædelse af reglerne om registreringspligt i Register for Gødningsregnskab, ligeledes bør indføres en straffebestemmelse, hvorefter en gødningsleverandørs manglende opfyldelse af sin forpligtelse til at lade sin virksomhed registrere i Leverandørregister for Gødningsleverancer vil kunne straffes med bøde.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Fjordland bemærker i relation til strafskærpelsen af udbringning af gødning på vandmættet jord, at der ikke findes en definition af vandmættet jord, hvilket findes dybt problematisk, da det bliver en subjektiv vurdering. Fjordland foreslår følgende definition: "Vandmættet jord defineres som jord, hvor man ved at grave et hul på 20 x 20 x 20 cm i løbet af 5 minutter vil have frit vandspejl på mindst 10 cm."

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den gældende gødningsanvendelsesbekendtgørelse indeholder en definitionsbestemmelse i § 3, nr. 29, om, at vandmættet jord defineres som jord, hvor der kan samle sig frit vand i revner og sprækker selv flere timer efter nedbør. Det er hensigten, at bestemmelsen videreføres i regler, der kan fastsættes i medfør af lovforslaget.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) anfører i relation til strafskærpelsen for udbringning af gylle på frossen jord, at strafskærpelsen skaber en uensartet retstilstand, hvor identiske miljøpåvirkninger behandles forskelligt afhængigt af kilden, med henvisning til f.eks. ulovlige overløb fra renseanlæg. Sanktioner for faktiske miljøskader i andre sektorer bør mindst være på niveau med sanktioner for overtrædelser i landbruget.

Klimabevægelsen i Danmark ser det som positivt, at bødesatsen for overtrædelse af forbud mod udbringning af gødning på vandmættet, frossen eller snedækket jord foreslås skærpet til 50.000 kr., men savner en nærmere beskrivelse af, hvordan bøden udmåles. Er der tale om et engangsbeløb, eller gives bøden ved hver overtrædelse? Er der proportionalitet mellem overtrædelsens omfang og bøden, og tages der højde for den økonomiske kapacitet hos den enkelte landbruger? Bøden skal have en afskrækkende effekt og ikke blot opfattes som en rutinemæssig afgift. Derfor bør der indføres straks-påbud ved overtrædelse.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet har konstateret, at bødernes størrelse har kunnet give gennemsnitlige virksomheder en økonomisk gevinst ved at udbringe gyllen ulovligt frem for at betale udgiften til at øge opbevaringskapaciteten i gylletankene. Som følge af de meget alvorlige konsekvenser som udbringning af gødning i strid med forbuddet kan have for vandmiljøet, finder ministeriet, at det er nødvendigt af præventive årsager at søge bødeniveauet skærpet væsentligt, således at der ikke er en økonomisk gevinst i at risikere en bøde.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker i relation til konfiskation, at opgørelsen af økonomisk fordel bør defineres entydigt, eksempelvis om den beregnes som merudbytte, sparet omkostning eller teoretisk gevinst. Når skærpede bøder samtidig begrundes i miljøskade, bør der sikres sammenhæng mellem den påståede miljøpåvirkning og den konfiskerede økonomiske fordel.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse om konfiskation i høringsudkastets § 66, stk. 5 udgår af lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) støtter forslaget om bødestraf for merudledning og bemærker, at bødeniveauet herved bør fastsættes i forhold til den forventede kvotepris i oplande reguleret til brakpunktet, så en bevidst overskridelse af udledningskvoten ikke bliver en økonomisk gevinst. Som supplement bør det fremgå tydeligt i lovteksten, at bøden suppleres af konfiskation af kvoter det pågældende år og/eller reduktion i tildelingen året efter.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det vejledende bødeniveau for merudledning i strid med regler fastsat i medfør af den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 66, stk. 3, 1. pkt. (nu § 53, stk. 3, 1. pkt.) forventes fastsat, så det afspejler udledningen af kvælstof i modsætning til de gældende vejledende bødeniveauer for overgødskning, jf. gødskningslovens § 53, stk. 1, nr. 1, jf. § 12, som afspejler tilførslen af kvælstof.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bakker op om forslaget til § 66 om, at straffen for overtrædelser af loven kan forhøjes til fængsel i op til 2 år, når der er handlet forsætligt eller groft uagtsomt, og hvor der enten er forvoldt eller fremkaldt fare for skade på natur, miljø og sundhed, eller hvor overtrædelsen har medført eller tilsigter en økonomisk fordel.

DN støtter forslaget om strafskærpelse ved overtrædelse af udbringning af gylle på frossen jord. DN finder dog, at bødestraf ikke er tilstrækkeligt. Der bør stilles krav om, at der skal være tilstrækkelig opbevaringskapacitet til husdyrgødning, så udbringning ikke bliver nødvendig i vintermånederne. Dertil kan der etableres krav til krydstjek mellem opbevaringskapacitet og dyrehold, så manglende kapacitet opdages og problemet med ulovlig udbringning af husdyrgødning nedbringes. DN anbefaler desuden, at der etableres et centralt, nationalt register for både gylleuheld og ulovlig gylleudbringning, så problemets omfang bliver dokumenteret og fuldt tilgængeligt for myndigheder og offentlighed

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at der allerede er fastsat krav i husdyrgødningsbekendtgørelsen om, at bedrifter, der oplagrer husdyrgødning skal have tilstrækkelig opbevaringskapacitet til, at udbringningen kan foregå i overensstemmelse med reglerne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Det bemærkes desuden, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 50 (nu § 43) indeholder hjemmel til at fastsætte offentliggørelsesordninger. Det fremgår af bestemmelsen, at ministeren for natur og dyrevelfærd kan med navns nævnelse offentliggøre resultater samt art og omfang af sanktioner på grundlag af kontrol, som gennemføres i henhold til denne lov eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) finder det bekymrende, at der udover strafskærpelsen for udbringning af gylle på frossen jord også indføres en mulighed for konfiskation og eventuelt fængselsstraf og beder om en præcisering af, i hvilke tilfælde, der vil kunne åbnes op for fængselsstraf og konfiskation. Landbrug & Fødevarer bemærker endvidere, at der er manglende proportionalitet ift. overtrædelse af harmoniarealet og forkert oplyst fosforloft.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse om konfiskation i høringsudkastets § 66, stk. 5 udgår af lovforslaget. For så vidt angår den foreslåede bestemmelse om fængselsstraf i høringsudkastets § 66, stk. 2 og stk. 3, 2. pkt. (nu § 53, stk. 2, stk. 3, 2. pkt.) bemærker ministeriet, at overførslen af reglen fra husdyrbrugloven indebærer en uændret videreførelse af gældende ret. Der er derfor ikke tiltænkt nogle materielle ændringer med overførslen. Den foreslåede bestemmelse om fængselsstraf vil derfor gælde uændret fra bestemmelsen herom i husdyrbrugloven.

Landbrug & Fødevarer (L&F) beder Ministeriet for Grøn Trepart (nu Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd) at bekræfte, at der ikke er tilsigtet en skærpelse eller udvidet strafområde ift. overtrædelse af regler om gødningsregnskab, jf. § 42, stk. 1 og 2 og § 43, stk. 1 og 4. Derudover bedes Ministeriet for Grøn Trepart (nu Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd) bekræfte, at man i praksis fortsat

i første omgang vil foretage høringer af parterne, hvis der indsendes mangelfuldt materiale, således at eventuelle fejl kan berigtiges i dialog med myndigheden.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 42 (nu § 28) er en uændret videreførelse af den gældende husdyrbruglovs bestemmelse i § 52. Den foreslåede bestemmelse i høringsudkastets § 43 (nu § 29) er i al væsentlighed en videreførelse af den gældende husdyrbruglovs bestemmelse i § 53. Der er ikke i udkastet til lovforslag tiltænkt en skærpelse eller udvidelse af strafområdet i forhold til de gældende regler i husdyrbrugloven.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker i relation til fængselsstraf for overtrædelse af lovens §§ 7-9, at §§ 7-9 er en tilsigtet erstatning for mange af gødskningslovens regler. Der har ikke tidligere været hjemmel til fængselsstraf for overtrædelse af disse regler, og der savnes en grundigere analyse af behovet herfor.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at de foreslåede bestemmelser i §§ 7-9 er en overførsel af husdyrbruglovens §§ 5 a-5 c. Bestemmelserne er udmøntet i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 2 indeholder en udmøntning af den gældende husdyrbruglovs bestemmelse om fængselsstraf i § 92.

Bestemmelserne i lovforslagets §§ 7-9 er ikke en tilsigtet erstatning for mange af gødskningslovens bestemmelser.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) opfordrer til, at det i lovbemærkningerne udtrykkeligt præciseres, at myndighederne skal vurdere alle strafferetlige betingelser, herunder også tilregnelse, forældelse og mulighed for strafnedsættelse, før der udstedes administrative bødeforlæg.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at ministeriet er enig i, at alle strafferetlige betingelser skal vurderes ved udstedelse af administrative bødeforelæg.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug (BL) bemærker i relation til indhentning af negativ effekt, at en sådan dobbelt konsekvens bør vurderes i forhold til reglerne om konfiskation og proportionalitet, da den i praksis kan medføre dobbelt straf. Ministerens brede bemyndigelse til at fastsætte regler om opgørelsesmetoden kræver desuden opmærksomhed, når de tilhørende bekendtgørelser udarbejdes.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker i relation til indhentelse af manglende miljøeffekt ved overtrædelse af reglerne, at L&F savner en begrundelse for, hvorfor ministeriet vurderer, at dette er en proportional reaktion, særligt henset til forældelsesfristen på fem år. Det kan betyde, at der går lang tid fra overtrædelsen til kravet om indhentning, og i mellemtiden kan landmanden have fået nyt CVR-nummer eller være ophørt som landmand. L&F beder MGTP forholde sig til spørgsmålet om dobbeltstraf, herunder tilfældet hvor indhentelse af negativ effekt i en efterfølgende

planperiode kan udløse en ny strafferetlig sanktion, hvis reglerne heller ikke overholdes i den nye planperiode. L&F opfordrer til, at rammerne for bestemmelsen præciseres.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker hertil, at det foreslås i høringsudkastets § 68, 2. pkt. (nu § 55, stk. 2), at ministeren for natur og dyrevelfærd fastsætter nærmere regler om ordningen, herunder hvordan den negative effekt opgøres.

Den nærmere udmøntning af bemyndigelsen sker i bekendtgørelse. I den forbindelse vil spørgsmål om virksomheders ophør, skift af CVR-nr. m.v. blive vurderet.

Hensigten med den foreslåede bestemmelse er at sikre den tilsigtede positive effekt på miljøet og klimaet af de fastsatte regler. Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd finder, at det vil være bedst i overensstemmelse med princippet om den målrettede, individualiserede lovgivning, at også den tabte miljø- eller klimaeffekt i forbindelse med overtrædelser, skal indhentes af den virksomhed, som har overtrådt reglerne.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.